

Våldsbrott och brottsoffer

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet olika frågor om våldsbrott och brottsoffer i motioner som väckts under den allmänna motionstiden år 2003.

Motionerna gäller bl.a. stöd i olika former till brottsoffer, olika myndigheters åtgärder för att skydda och stödja brottsoffer samt stöd till unga brottsoffer.

Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden.

Till betänkandet har fogats 24 reservationer och 5 särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	4
Utskottets överväganden.....	8
Allmänt om brottsoffer.....	8
Europeiskt samarbete för bättre skydd av brottsoffer.....	10
Åtgärder till skydd för hotade personer.....	11
Straffrättsliga överväganden.....	14
Myndigheternas åtgärder.....	16
Polisens insatser.....	16
Bemötande av brottsoffer.....	18
Information om permissioner m.m.....	19
Kompetenshöjande åtgärder.....	20
Utbildning och kompetensutveckling inom rättsväsendet.....	20
Forskning och utredning.....	21
Målsägandebitråde och stödperson.....	23
Unga brottsoffer.....	24
Besöksförbud och haverikommission.....	26
Reservationer.....	31
1. Allmänt om brottsoffer, punkt 1 (m, fp, kd, c).....	31
2. Europeiskt samarbete för bättre skydd av brottsoffer, punkt 3 (kd).....	32
3. Sekretessåtgärder till skydd för hotade kvinnor, punkt 4 (m, c).....	32
4. Kostnader vid identitetsbyte, punkt 5 (m, fp, kd, c).....	33
5. Trygghetspaket för hotade kvinnor, punkt 6 (m, fp, kd, c).....	33
6. Polisens rutiner vid besöksförbud, punkt 10 (m, fp, kd, c).....	34
7. Kortare handläggningstid vid våld mot kvinnor, punkt 11 (fp, c).....	35
8. Kortare handläggningstid av barnmisshandel m.m., punkt 12 (fp, kd, c, mp).....	35
9. Omplacering av tjänstemän som begår brott, punkt 13 (mp).....	36
10. Information till brottsoffer, punkt 14 (m, fp, kd, c).....	36
11. Information om permissioner m.m., punkt 15 (m, fp, kd, c).....	37
12. Utbildning och kompetens m.m., punkt 16 (fp, c).....	38
13. Rättsintyg, punkt 17 (mp).....	38
14. Forskning om mäns våld mot kvinnor m.m., punkt 18 (m, fp, kd, c).....	39
15. Kostnadsberäkning av kvinnovåldet, punkt 19 (v).....	39
16. Äldre och funktionshindrade brottsoffer, punkt 20 (v).....	40
17. Målsägandebitråde för efterlevande, punkt 21 (m, c).....	41
18. Brottsofferstatus till barn som bevittnar våld inom familjen, punkt 23 (m, fp, kd, c).....	41
19. Stödcentrum, punkt 24 (m).....	42
20. Straffet för överträdelse av besöksförbud, punkt 25 (m, c).....	42
21. Straffet för överträdelse av besöksförbud, punkt 25 (fp).....	43
22. Elektronisk övervakning av besöksförbud, punkt 26 (m, fp, kd, c).....	43
23. Skydd för kvinnor vid hämtning av egendom i bostaden, punkt 29 (mp).....	44
24. Haverikommission vid dödligt våld, punkt 30 (m, fp).....	44

Särskilda yttranden.....	46
1. Samverkan mellan myndigheter, punkt 2 (v).....	46
2. Misshandel av invandrarkvinnor, punkt 8 (mp).....	46
3. Riskbedömning vid partnervåld, punkt 9 (m, fp, c).....	46
4. Polisens rutiner vid besöksförbud, punkt 10 (mp).....	46
5. Utbildning och kompetens m.m., punkt 16 (m).....	47
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	48
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2003.....	48

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Allmänt om brottsoffer

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:Ju208 yrkande 1, 2003/04:Ju257, 2003/04:Ju267 och 2003/04:Ju453 yrkande 14.

Reservation 1 (m, fp, kd, c)

2. Samverkan mellan myndigheter

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:Ju262 yrkande 1 och 2003/04:Ju406.

3. Europeiskt samarbete för bättre skydd av brottsoffer

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:Ju358 och 2003/04:Ju409 yrkande 4.

Reservation 2 (kd)

4. Sekretessåtgärder till skydd för hotade kvinnor

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:Ju305 och 2003/04:Ju443 yrkande 2.

Reservation 3 (m, c)

5. Kostnader vid identitetsbyte

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:Ju444 yrkande 9, 2003/04:Ju453 yrkande 21 och 2003/04:L318 yrkande 9.

Reservation 4 (m, fp, kd, c)

6. Trygghetspaket för hotade kvinnor

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:Ju215, 2003/04:Ju391 yrkande 9 och 2003/04:Ju453 yrkandena 1–3.

Reservation 5 (m, fp, kd, c)

7. Utvärdering av kvinnofridsreformen

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:Ju435 yrkande 3, 2003/04:Ju453 yrkande 6 och 2003/04:Ju479 yrkande 19.

8. Misshandel av invandrarkvinnor

Riksdagen avslår motion 2003/04:So419 yrkande 7.

9. Riskbedömning vid partnervåld

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:Ju361 och 2003/04:Ju479 yrkande 14.

10. Polisens rutiner vid besöksförbud

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:Ju478 yrkande 2 och 2003/04:Ju479 yrkandena 13 och 24.

Reservation 6 (m, fp, kd, c)

11. Kortare handläggningstid vid våld mot kvinnor

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:Ju435 yrkande 1 och 2003/04:Ju479 yrkande 16.

Reservation 7 (fp, c)

12. Kortare handläggningstid av barnmisshandel m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:Ju453 yrkande 11, 2003/04:Ju479 yrkande 23, 2003/04:So496 yrkande 4 och 2003/04:Ub271 yrkande 4.

Reservation 8 (fp, kd, c, mp)

13. Omplacering av tjänstemän som begår brott

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:Ju256, 2003/04:Ju380 och 2003/04:Ju478 yrkande 5.

Reservation 9 (mp)

14. Information till brottsoffer

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:Ju208 yrkande 2, 2003/04:Ju444 yrkandena 3 och 4 och 2003/04:Ju453 yrkande 16.

Reservation 10 (m, fp, kd, c)

15. Information om permissioner m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:Ju370 yrkande 16, 2003/04:Ju444 yrkande 5 och 2003/04:Ju479 yrkande 17.

Reservation 11 (m, fp, kd, c)

16. Utbildning och kompetens m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:Ju393 yrkande 2, 2003/04:Ju479 yrkandena 2 och 3 och 2003/04:Ub394 yrkande 3.

Reservation 12 (fp, c)

17. Rättsintyg

Riksdagen avslår motion 2003/04:Ju478 yrkande 4.

Reservation 13 (mp)

18. Forskning om mäns våld mot kvinnor m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:Ju276 och 2003/04:Ju443 yrkandena 14 och 15.

Reservation 14 (m, fp, kd, c)

19. Kostnadsberäkning av kvinnovåldet

Riksdagen avslår motion 2003/04:So419 yrkande 8.

Reservation 15 (v)

20. Äldre och funktionshindrade brottsoffer

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:Ju262 yrkande 6 och 2003/04:Ju326.

Reservation 16 (v)

21. Målsägandebiträde för efterlevande

Riksdagen avslår motion 2003/04:Ju207.

Reservation 17 (m, c)

22. Stödperson

Riksdagen avslår motion 2003/04:Ju443 yrkande 3.

23. Brottsofferstatus till barn som bevittnar våld inom familjen

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:Ju291 yrkande 3, 2003/04:Ju312, 2003/04:Ju349 yrkande 3, 2003/04:Ju444 yrkande 12, 2003/04:Ju458, 2003/04:Ju479 yrkande 22, 2003/04:So504 yrkande 7 och 2003/04:Ub271 yrkande 6.

Reservation 18 (m, fp, kd, c)

24. Stödcentrum

Riksdagen avslår motion 2003/04:Ju394 yrkande 1.

Reservation 19 (m)

25. Straffet för överträdelse av besöksförbud

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:Ju349 yrkande 6, 2003/04:Ju391 yrkande 6, 2003/04:Ju443 yrkande 16 och 2003/04:Ju479 yrkande 26.

Reservation 20 (m, c)

Reservation 21 (fp)

26. Elektronisk övervakning av besöksförbud

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:Ju248, 2003/04:Ju323 yrkandena 1 och 2, 2003/04:Ju349 yrkande 7, 2003/04:Ju391 yrkande 7, 2003/04:Ju428, 2003/04:Ju440, 2003/04:Ju453 yrkande 4 och 2003/04:Ju479 yrkande 28.

Reservation 22 (m, fp, kd, c)

27. Besöksförbud avseende gemensam bostad

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:Ju443 yrkande 1, 2003/04:Ju471, 2003/04:Ju479 yrkande 25 och 2003/04:So498 yrkande 2.

28. Utvärdering av besöksförbud

Riksdagen avslår motion 2003/04:Ju478 yrkande 3.

29. Skydd för kvinnor vid hämtning av egendom i bostaden

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:Ju360, 2003/04:Ju472 och 2003/04:Ju478 yrkande 6.

Reservation 23 (mp)

30. Haverikommission vid dödligt våld

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:Ju317 yrkande 4 och 2003/04:Ju479 yrkande 18.

Reservation 24 (m, fp)

Stockholm den 18 mars 2004

På justitieutskottets vägnar

Johan Pehrson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Johan Pehrson (fp), Susanne Eberstein (s), Margareta Sandgren (s), Beatrice Ask (m), Lennart Nilsson (s), Helena Zakariasén (s), Ragnwi Marcelind (kd), Elisebeht Markström (s), Jeppe Johnsson (m), Yilmaz Kerimo (s), Torkild Strandberg (fp), Johan Linander (c), Göran Norlander (s), Joe Frans (s), Leif Björn lod (mp) och Hillevi Engström (m).

Utskottets överväganden

I detta betänkande behandlar utskottet ett antal motioner med anknytning till frågor om våldsbrott och brottsoffer. Motionerna har väckts under den allmänna motionstiden år 2003.

Allmänt om brottsoffer

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlas ett antal motionsyrkanden om mer övergripande insatser på brottsofferområdet. Utskottet föreslår, med hänvisning bl.a. till genomförda reformer, att samtliga motionsyrkanden avslås. Jämför reservation 1.

I motion Ju208 (m) efterfrågas en ny strategi för stödet till brottsoffer som innebär bl.a. ett tydligt ställningstagande för brottsoffret. I motion Ju257 (m) anförs att brottsoffrens ställning bör stärkas, bl.a. genom hårdare straff för våld mot kvinnor och mer information till brottsoffren. I motion Ju267 (kd) begärs att en brottsofferombudsman inrättas. I motion Ju453 (kd) anförs att medel ur Brottsofferfonden i större utsträckning bör komma verksamhet nära brottsoffren till del snarare än att dessa ges till forskning.

I motion 262 (v) begärs en utredning för att ta fram förslag till riktlinjer för samverkan mellan myndigheter som kommer i kontakt med barn som blivit utsatta för brott eller själva begått brott. I motion Ju406 (c) begärs att en nationell strategi för samordning mellan myndigheter för att minska våldet mot kvinnor upprättas.

Brottsoffrens behov av skydd och stöd har under de senaste två decennierna varit föremål för en mängd olika utredningar och förslag. Vid behandlingen av regeringens proposition 2000/01:79 Stöd till brottsoffer, där regeringen bl.a. presenterade en strategi för det fortsatta stödet till brottsoffer, ställde sig riksdagen bakom regeringens överväganden och avslag motionsyrkanden liknande flera av de nu aktuella (bet. 2000/01:JuU20, rskr. 205). Utskottet har därefter vidhållit denna uppfattning, senast i fjolårets betänkande rörande frågor om våldsbrott och brottsoffer (bet. 2002/03:JuU11 s. 8 f.). För en utförlig redogörelse för olika åtgärder som under de senaste åren har vidtagits på brottsofferområdet hänvisas till detta betänkande.

Förra våren lade regeringen fram propositionen Ytterligare åtgärder för att motverka våld i nära relationer (prop. 2002/03:70). I propositionen föreslogs bl.a. ändringar i lagen (1988:688) om besöksförbud som innebar att ett besöksförbud skulle kunna avse den gemensamma bostaden samt utvidgas till ett större geografiskt område än vad som tidigare var möjligt. Utskottet ställde sig bakom regeringens förslag och anförde bl.a. att förslaget innebar en god

avvägning mellan de utsatta personernas skyddsbehov och regeringsformens krav på att inte i större utsträckning än nödvändigt inskränka enskilda människors rörelsefrihet. De nya reglerna började gälla den 1 september 2003 (bet. 2002/03:JuU17, rskr. 224, SFS 2003: 484).

Värt att nämna här är också propositionen om stärkt skydd för barn i utsatta situationer m.m. (prop. 2002/03:53) i vilken regeringen föreslog ett antal lagstiftningsåtgärder i syfte att stärka skyddet för dessa barn. Bland annat föreslogs införande av en gemensam skyldighet för bl.a. polisen, socialtjänsten och skolan att samverka kring barn och ungdomar som far illa eller riskerar att fara illa. Vidare föreslogs en särskild straffskärpningsgrund i brottsbalken för sådana fall då ett brott varit ägnat att skada tryggheten och tilliten hos ett barn i dess förhållande till en närstående person. I sitt yttrande till socialutskottet tillstyrkte justitieutskottet regeringens förslag med ett kompletterande uttalande om tolkningen av lagtexten (yttr. 2002/03:JuU1y). De nya reglerna började gälla den 1 juli 2003 (bet. 2002/03:SoU15, rskr. 225, SFS 2003:408).

Vidare överlämnade Personsäkerhetsutredningen i januari 2004 sitt slutbetänkande Ett nationellt program om personssäkerhet (SOU 2004:1). I betänkandet föreslås bl.a. att det skall införas ett nationellt program om personssäkerhet. Programmet är i första hand tänkt att tillämpas beträffande bevispersoner som medverkar i förundersökning eller rättegång rörande grov eller organiserad brottslighet och deras närstående. Betänkandet bereds för närvarande inom Justitiedepartementet.

Regeringen anförde i budgetpropositionen för år 2004 att den även fortsättningsvis kommer att verka för att myndigheterna inom rättsväsendet på olika sätt utvecklar sina insatser för att ge stöd till brottsoffer (prop. 2003/04:1, utg.omr. 4 s. 40). Regeringen har också i regleringsbrevet för år 2004, i likhet med de senaste åren, givit Riksåklagaren respektive Rikspolisstyrelsen i uppdrag bl.a. att redovisa de insatser som har genomförts i fråga om bekämpning av våld mot kvinnor och barn. Redovisningen skall innehålla en sammanhållen beskrivning och analys av hur verksamheten har utvecklats och dess resultat.

Slutligen kan nämnas att regeringen tagit initiativ till en översyn av Brottsoffermyndigheten och Brottsofferfonden (dir. 2003:104). En särskild utredare skall analysera myndighetens verksamhet, organisation och arbetsformer mot bakgrund av de intentioner som uttalades av regeringen när myndigheten bildades. En fråga som särskilt skall belysas är om det är lämpligt och möjligt att inrätta en särskild brottsofferombudsman. Uppdraget skall redovisas senast den 30 april 2004.

Det är enligt utskottet av vikt inte minst för brottsoffren att det finns ett väl fungerande rättsväsende, vilket bl.a. innebär att de som begår brott identifieras och lagförs. Riksdagen har också framhållit detta som en prioriterad uppgift och bl.a. uttalat att polis och åklagare skall utveckla sin förmåga att bekämpa bl.a. våldsbrott, särskilt våld mot kvinnor och barn (bet. 2003/04:JuU1 s. 40 f. och s. 62 f.).

Vikten av att åtgärder vidtas för att t.ex. klara upp fler brott får dock inte skymma det faktum att det även behövs åtgärder som är direkt inriktade på att ge brottsoffren stöd. Som framgår av redovisningen ovan har ett flertal sådana åtgärder vidtagits under de senaste åren. När det gäller samverkan mellan myndigheter kan därvid särskilt noteras införandet av en gemensam skyldighet för bl.a. polisen, socialtjänsten och skolan att samverka kring barn och ungdomar som far illa eller riskerar att fara illa.

Mot bakgrund av de åtgärder som under senare år har vidtagits på brottsofferområdet samt det arbete som pågår med dessa frågor ser utskottet inte något behov av att riksdagen vidtar några åtgärder med anledning av nu aktuella motionsyrkanden. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionerna Ju208, Ju257, Ju262, Ju267, Ju406 och Ju 453 i nu behandlade delar.

Europeiskt samarbete för bättre skydd av brottsoffer

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlas två motionsyrkanden som rör arbetet med brottsofferfrågor inom EU. Utskottet föreslår, med hänvisning till det arbete som pågår inom EU, att motionsyrkandena avslås. Jämför reservation 2.

I motion Ju358 (s) anförs att Sverige bör verka för att EU skall sätta en minimistandard för rättsligt och psykoterapeutiskt stöd till barn som är offer för brott. I motion Ju409 (kd) anförs att arbetet med att utveckla det europeiska samarbetet för bättre brottsofferskydd måste fortsätta.

Utskottet har vid flera tillfällen tidigare behandlat yrkanden rörande det europeiska samarbetet för att förbättra skyddet för brottsoffer, senast i mars 2003. Efter att ha redogjort för vissa av de åtgärder som inom EU vidtagits på brottsofferområdet konstaterade utskottet att arbetet inom EU rörande stöd och hjälp till brottsoffer fortsätter med oförminskad styrka samt att den svenska regeringen är pådrivande i dessa frågor. Mot bakgrund av det arbete som regeringen redan bedriver och planerar att fortsätta driva inom EU rörande brottsoffrens situation ansåg utskottet att då aktuellt motionsyrkande var tillgodosett (bet. 2002/03:JuU11 s. 12 f.).

I betänkandet redogjordes bl.a. för ett förslag till rådets direktiv om brottsofferersättning (2002/0247 [CNS]) och för Daphneprogrammet, ett EU-program som arbetar med att motverka våld mot barn, ungdomar och kvinnor. Under året som gått sedan dess har arbetet med förslag till rådets direktiv om brottsofferersättning fortsatt. För närvarande behandlas förslaget av en civilrättskommitté under rådet.

Vad gäller Daphneprogrammet kan nämnas att programmets andra fas (Daphne II) har inletts. Denna fas, som skall löpa under perioden 2004–2008, har en större budget än vad den första fasen hade.

Dessutom finns flera andra program som även om de inte tar direkt sikte på brottsoffer kan förbättra situationen för dessa. Som exempel kan nämnas Agis, som är ett utbytes- och utbildningsprogram för tjänstemän inom myndigheter som ansvarar för att förebygga och bekämpa organiserad kriminalitet i medlemsländerna. Programmet ger stöd för exempelvis utbildning, personalutbyten, forskning och undersökningar samt för att skapa nätverk för informationsutbyten. Det riktar sig till tjänstemän i alla myndigheter och organisationer som ansvarar för att förebygga, upptäcka och bekämpa brott samt till företrädare för myndigheter med ansvar för stöd till brottsoffer. Agis stöder transnationella projekt som löper över maximalt två år. Kommissionen välkomnar särskilt samarbete med utvidgningsländerna samt med länder i tredje världen i Agis-programmet.

Utskottet utgår från att regeringen också i fortsättningen kommer att vara pådrivande i brottsofferfrågorna inom EU. Utskottet ser alltså inte något behov av att riksdagen vidtar några åtgärder med anledning av motionsyrkandena, och utskottet föreslår att riksdagen avslår motion Ju358 samt motion Ju409 i nu behandlad del.

Åtgärder till skydd för hotade personer

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlas motionsyrkanden om åtgärder för att skydda hotade personer, bl.a. bättre skydd för sekretessbelagda uppgifter, ersättning för kostnader för skyddade personuppgifter, fler trygghetspaket och larm samt möjlighet att använda pepparspray i självförsvar. Utskottet föreslår att motionsyrkandena avslås. Jämför reservationerna 3–5.

I motionerna Ju305 och Ju443 (båda m) påtalas behovet av att tillse att kvinnors sekretessbelagda uppgifter inte lämnas ut av myndigheter.

En uppgift för vilken sekretess gäller enligt sekretesslagen och som i det enskilda fallet kan konstateras inte skall lämnas ut får inte röjas för enskild. Det innebär att tjänstemän som har att befatta sig med sådana uppgifter är förbjudna att röja uppgiften, vare sig det sker muntligen eller genom att en handling lämnas ut (1 kap. 1 och 2 §§ sekretesslagen [1980:100]).

Utskottet behandlade ett liknande yrkande som de nu aktuella i mars 2003 (bet. 2002/03:JuU11 s. 27 f.). Utskottet instämde då i vad motionärerna anförde om betydelsen av att sekretessbelagda personuppgifter inte röjs för obehöriga. Utskottet kunde inte se att det förelåg några brister i det gällande regelverket på området. Utskottet anslöt sig till vad Offentlighets- och sekretesskommittén i sitt delbetänkande Ordning och reda bland allmänna handlingar (SOU 2002:97) anfört om att ansvaret för att personalens kunskaper om gällande regler är tillräckliga och används samt att frågor om offentlighet och

sekretess beaktas hos myndigheterna i olika sammanhang tillkommer ledningen för respektive myndighet. Någon anledning till ett uttalande från riksdagens sida förelåg inte och utskottet avstyrkte bifall till motionsyrkandet.

Offentlighets- och sekretesskommittén har därefter överlämnat sitt huvudbetänkande, Ny sekretesslag (SOU 2003:99), i vilket bl.a. föreslås en mer omfattande sekretess för uppgift om enskilds adress eller hemtelefonnummer eller annan liknande uppgift samt för uppgift om kopplingen mellan en enskilds verkliga och fingerade identitet som hänför sig till ett ärende om fingerade personuppgifter. Avsikten med förslagen är att förhindra att skyddade personuppgifter lämnas ut till men för en förföljd eller hotad person (s. 180 f.). Kommittén anför också att införandet av en ny sekretesslag bör förenas med en engångsinsats när det gäller utbildning och information (s. 417 f.).

Betänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Utskottet, som i princip har samma inställning som tidigare, anser att beredningen av Offentlighets- och sekretesskommitténs betänkande bör avvaktas. Motion Ju305 och motion Ju443 i nu behandlad del avstyrks.

I motionerna Ju444 (fp), Ju453 (kd) och L318 (fp) begärs att personer som fått skyddade personuppgifter skall kunna erhålla ersättning för kostnader som uppkommit i samband med detta.

För närvarande finns inga särskilda regler i eller i anslutning till lagen (1991:483) om fingerade personuppgifter som tar sikte på de kostnader som kan uppkomma i samband med ett sådant förfarande.

Utskottet har tidigare behandlat liknande motionsyrkanden, senast förra året (bet. 2002/03:JuU9 s. 33). Utskottet anförde då bl.a. att Personsäkerhetsutredningens arbete inte borde föregripas.

I sitt nyligen överlämnade slutbetänkande Ett nationellt handlingsprogram om personsäkerhet (SOU 2004:1) föreslår Personsäkerhetsutredningen att en form av ersättning införs, s.k. personsäkerhetsersättning. Ersättning skall i första hand utgå till personer som är föremål för åtgärder enligt ett särskilt nationellt personsäkerhetsprogram som föreslås av utredaren. Personsäkerhetsersättning skall även kunna utgå till andra personer som riskerar att utsättas för brottslighet som riktar sig mot liv, hälsa, frihet eller frid, om det föreligger synnerliga skäl. Ersättning skall lämnas i skäligen utsträckning för utgifter, förlorad arbetsförtjänst, intrång i näringsverksamhet och förlust vid avyttring av egendom som orsakats av åtgärder till förebyggande av brott.

Betänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Utskottet anser att detta arbete inte bör föregripas. Motionerna Ju444, Ju453 och L318 avstyrks i här behandlade delar.

I motion Ju215 (kd) begärs att polismyndigheterna skall utveckla metoderna för att ta emot larm från personer som utsätts för hot. I motion Ju391 (m) begärs att utsatta och hotade kvinnor i högre utsträckning skall förses med olika hjälpmedel såsom larmpaket, skyddad identitet eller livvakt. Även i motion Ju453 (kd) begärs bättre hjälpmedel, såsom trygghetspaket, larm och pepparspray. I denna motion begärs även att det bör vara lagligt för kvinnor att använda pepparspray i självförsvar.

Det är polisens uppgift att ge skydd åt hotade och förföljda personer. Sådana personer kan utrustas med särskilda s.k. trygghetspaket som polisen tillhandahåller. Det finns drygt 400 trygghetspaket i landet. Ett trygghetspaket består av en väska som innehåller bl.a. telefoner och larmordningar. Enligt vad utskottet inhämtat har trygghetspaketen numera försetts med larmtelefoner som är kopplade till GSM-telesystemet. Avsikten är att telefonerna skall kunna spåras genom användning av det s.k. GPS-systemet (Global Positioning System).

Är det fråga om mycket allvarliga hot är det möjligt för den hotade personen att bl.a. få livvaktsskydd. På grund av de höga kostnaderna och intrånget i den hotade personens privatliv är det emellertid relativt ovanligt att den möjligheten används.

Under åren 1993–1997 bedrevs försök med att förse hotade och förföljda personer med pepparspray i självförsvarssyfte. I samband med behandlingen av motionsyrkanden liknande de nu aktuella inhämtade utskottet förra året från Rikspolisstyrelsen att erfarenheterna av försöksverksamheten inte var särskilt goda. För att kunna förse hotade personer med pepparspray krävs att de beviljas vapenlicens. Vid prövning av licensfrågan framkom under försöksperioden inte sällan uppgifter om brister i den skyddade personens vandell, vilket hindrade att licens beviljades. Härtill kom att många hade svårt med handhavandet av sprayen. Bland annat dessa omständigheter medförde att få kvinnor utnyttjade möjligheten att disponera pepparspray i självförsvarssyfte.

Rikspolisstyrelsen redovisade i januari 2004 ett regeringsuppdrag att undersöka lämpligheten och möjligheten att inleda en ny försöksverksamhet med tårgas- och pepparspray för hotade personer (Ju2003/3168/PO, Ju2003/6805/PO och Ju2003/7369/PO). I redovisningen avstyrker Rikspolisstyrelsen en sådan försöksverksamhet. Rikspolisstyrelsen anser att tillstånd för innehav av pepparspray skall kunna beviljas enligt gällande vapenlagstiftning. Pepparsprayen skall upphandlas genom Rikspolisstyrelsens försorg och vara ett komplement till trygghetspaketen m.m. Rikspolisstyrelsen bör årligen följa upp användningen av pepparspray.

Redovisningen bereds inom Justitiedepartementet.

Utskottet behandlade liknande yrkanden senast i mars 2003 (bet. 2002/03: JuU11 s. 14 f.). Utskottet kunde konstatera att det inom polisorganisationen finns ett ganska stort antal trygghetspaket som hotade och förföljda kvinnor kan förse med. Dessa trygghetspaket är också föremål för materiella uppgraderingar.

När det gällde frågan om att förse hotade och förföljda kvinnor med tårgas- eller pepparspray hänvisades bl.a. till det ovan nämnda utredningsuppdraget till Rikspolisstyrelsen. Mot bakgrund härav ansåg utskottet att det vid denna tidpunkt inte fanns skäl till något uttalande i denna fråga. Att helt ta bort kravet på vapenlicens för pepparspray kunde dock enligt utskottets mening inte komma på fråga.

Utskottet har inte ändrat uppfattning sedan föregående behandling av frågan om hjälpmedel för utsatta och hotade personer. Inte heller bör det pågående beredningsarbetet av Rikspolisstyrelsens redovisning föregripas. Utskottet avstyrker motionerna Ju215, Ju391 och Ju453 i nu behandlade delar.

Straffrättsliga överväganden

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlas ett antal motionsyrkanden med straffrättslig anknytning till brottsofferområdet. Det rör sig dels om kvinnofridskränkning, dels om misshandel av invandrarkvinnor. Utskottet föreslår, bl.a. med hänvisning till gällande regelverk och till vidtagna åtgärder, att samtliga motionsyrkanden avslås.

I motion Ju435 (s), Ju453 (kd) och Ju479 (fp) begärs en utvärdering av kvinnofridsreformen. I den sistnämnda motionen anförs även att straffminimum för brottet grov kvinnofridskränkning bör höjas till fängelse i lägst ett år.

Vid riksmötet 1997/98 lade regeringen fram propositionen Kvinnofrid (prop. 1997/98:55). Propositionen innehöll förslag till åtgärder mot våld mot kvinnor, prostitution och sexuella trakasserier i arbetslivet. Utskottet behandlade förslagen i betänkandet Kvinnofrid (1997/98:JuU13, rskr. 250, SFS 1998:393).

I enlighet med ett av regeringen i propositionen framlagt förslag infördes i 4 kap. brottsbalken en ny paragraf, 4 a §, som upptar bestämmelser om brotten grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning. Paragrafen erhöll en ny lydelse den 1 januari 2000 (prop. 1998/99:145, bet. 1999/2000:JuU3, rskr. 22, SFS 1999:845).

Enligt lagrummet gäller att den som begår brottsliga gärningar enligt 3, 4 eller 6 kap. brottsbalken (alltså brott mot liv och hälsa, brott mot frihet och frid samt sexualbrott) mot en närstående eller tidigare närstående person döms, om var och en av gärningarna utgjort led i en upprepad kränkning av personens integritet och gärningarna varit ägnade att allvarligt skada personens självkänsla, för grov fridskränkning till fängelse, lägst sex månader och högst sex år. Har gärningarna begåtts av en man mot en kvinna som han är eller har varit gift med eller som han bor eller har bott tillsammans med under äktenskapsliknande förhållanden, skall han i stället dömas för grov kvinnofridskränkning till samma straff.

Av förarbetena till bestämmelsen framgår att ett huvudsakligt motiv för denna varit att införa ett nytt brott som markerar det särskilt straffvärda i en långvarig och upprepad kränkning av en annan person och där förfarandet består av en serie i och för sig straffbelagda gärningar (prop. 1997/98:55 s. 74).

I maj 2000 publicerade Brottsförebyggande rådet (BRÅ) rapporten Grov kvinnofridskränkning – En kartläggning (BRÅ-rapport 2000:11). Enligt BRÅ var det ännu för tidigt att dra några långtgående slutsatser om hur den nya lagstiftningen fungerar, men BRÅ konstaterade samtidigt att domstolarna betraktat brottet som särskilt allvarligt.

För att förstärka sitt arbete med att motverka våld mot kvinnor inrättade regeringen i maj 2000 ett Nationellt råd för kvinnofrid. I juni 2003 överlämnade rådet sin slutrapport, Råd för kvinnofrid till regeringen. I rapporten ges råd till regeringens enskilda statsråd för att åskådliggöra hur Nationellt råd för kvinnofrid ser på kvinnofridsfrågorna. Till justitieministern ges bl.a. rådet att ta initiativ till en utvärdering av de gångna årens rättspraxis i kvinnofridsmål.

I budgetpropositionen för år 2004 anförs att regeringen kommer att tillsätta en utredning som får i uppdrag att följa upp kvinnofridsreformen. Utredningen skall ligga till grund för regeringens fortsatta insatser på området (prop. 2003/04:1, utg.omr. 4 s. 41). Regeringen beslutade därefter i oktober 2003 att utse en särskild utredare med uppdrag att ur ett könsmaktperspektiv utvärdera de myndighetsgemensamma uppdrag och de uppdrag till enskilda myndigheter som gavs i samband med kvinnofridspropositionen (dir. 2003:112). Regeringen har även beslutat att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att finna formerna för en ombildning av Rikskvinnocentrum för kvinnor som våldtagits och misshandlats till ett nationellt institut (dir. 2004:11).

Utskottet behandlade liknande yrkanden om utvärdering förra året (bet. 2002/03:JuU11 s. 16 f.). Utskottet konstaterade då att insatser för att förhindra våld och hot mot närstående kvinnor sedan flera år tillbaka har uppmärksamats på olika sätt inom rättsväsendet samt av regering och riksdag. Kvinnofridsbrottet i sin nuvarande lydelse infördes den 1 januari 2000. Det var enligt utskottet ännu för tidigt för säkra slutsatser om hur bestämmelsen fungerar i praktiken. En utvärdering framstod alltså inte ännu som meningsfull.

Utskottet anser att det pågående arbetet med att utvärdera bl.a. de uppdrag till enskilda myndigheter som gavs i samband med kvinnofridspropositionen inte bör föregripas. Vad gäller kvinnofridsbrottet vidhåller utskottet sin inställning att en utvärdering för att vara meningsfull bör avvaktas ytterligare en tid. Utskottet avstyrker motionerna Ju435, Ju453 och Ju479 i nu behandlade delar.

I motion So419 (v) begärs en utredning av hur systematisk misshandel av invandrade kvinnor bestaffas. Motionärerna anför att en man som mer eller mindre satt i system att gifta sig med en utländsk kvinna, misshandla henne och sedan kasta ut henne, skall straffas inte bara för misshandeln utan även för systematiken och den ständiga upprepningen.

Enligt 29 kap. 4 § brottsbalken skall domstolen vid straffmätningen ta hänsyn till om den tilltalade tidigare har gjort sig skyldig till brott. Härvid skall särskilt beaktas bl.a. vilken omfattning den tidigare brottsligheten haft samt om den tidigare och den nya brottsligheten är likartade.

I sammanhanget kan nämnas att det ovan nämnda Nationellt råd för kvinnofrid i sin slutrapport uppmärksammat problemet med män som lockar utländska kvinnor till Sverige och misshandlar dem. Det nationella rådet anför att regeringen bl.a. bör verka för att hotade och våldsutsatta kvinnor med utländsk bakgrund får en ökad rätt till stöd och skydd (Råd för kvinnofrid till regeringen s. 23).

Utskottet anser att gällande lagstiftning ger goda möjligheter för domstolarna att vid straffmätningen beakta att en person har återfallit i likartad brottslighet. Som framgår ovan har frågan om våld mot kvinnor med utländsk bakgrund på senare år uppmärksamrats bl.a. av Nationellt råd för kvinnofrid. Utskottet kan inte se något behov av att riksdagen uttalar sig i denna fråga utan föreslår att riksdagen avslår motion So419.

Myndigheternas åtgärder

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlas ett antal motionsyrkanden om polisens arbete mot våld mot kvinnor och barn, myndigheters bemötande av brottsoffer samt myndigheters information till brottsoffer. Utskottet föreslår, bl.a. med hänvisning till vidtagna åtgärder och gällande regelverk, att motionsyrkandena avslås av riksdagen. Jämför reservationerna 6–11.

Polisens insatser

I flera motioner anfördes att polisens insatser för att bekämpa våld mot kvinnor och barn på olika sätt bör förbättras. I motionerna Ju361 (c) och Ju479 (fp) begärs att polisen i ökad utsträckning skall använda sig av riskbedömning som metod för att förebygga och förhindra brott mot kvinnor. I motionerna Ju478 (mp) och Ju479 (fp) begärs att polisens rutiner för att tillse att utfärdade besöksförbud efterlevs förbättras. I motion Ju479 anfördes även att information om varje hot- eller våldsbrott mot kvinnor i nära relationer bör samlas och bearbetas samt att uppgifterna bör göras sökbara på ett och samma ställe.

I motionerna Ju435 (s) och Ju479 (fp) begärs kortare utredningstider för ärenden rörande våld mot kvinnor. I motionerna Ju453 (kd), Ju479 och Ub271 (mp) begärs kortare utredningstider i utredningar om barnmisshandel.

I motion So496 (s) begärs att rutiner upprättas hos polisen för anmälan till socialtjänsten om barn som far illa.

Utskottet behandlade liknande yrkanden senast i mars 2003 (bet. 2002/03: J u U 1 1 s. 22 f.). Efter att ha understrukt hur viktigt polisens arbete med att bekämpa våld mot kvinnor och barn är konstaterade utskottet att omfattande åtgärder hade vidtagits och att ett omfattande arbete alltjämt pågick inom polisen vad gäller insatserna för att bekämpa våld mot kvinnor och barn.

Utskottet underströk betydelsen av att detta goda arbete fortsätter och intensifieras inom polisen. Ett tillkännagivande från riksdagen i denna fråga var emellertid inte påkallat.

I regeringens regleringsbrev avseende Rikspolisstyrelsen för år 2004 anges – i likhet med vad som angavs i regleringsbreven för åren 2002 och 2003 – att Rikspolisstyrelsen skall redovisa det brottsbekämpande arbetet som har bedrivits när det gäller våld mot kvinnor och barn. Redovisningen skall bl.a. innehålla en sammanhållen nationell beskrivning och analys av hur verksamheten har utvecklats och dess resultat. Av redovisningen skall även framgå bl.a. genomströmningstiderna för ärenden rörande våld mot kvinnor och barn samt vidtagna åtgärder för att förkorta dessa.

Vidare har regeringen gett Rikspolisstyrelsen i uppdrag att efter samråd med Riksåklagaren utveckla riktlinjer för polisens hot- och riskbedömningar i ärenden om våld i nära relationer. Rikspolisstyrelsen skall också i samråd med Riksåklagaren utarbeta rutiner och riktlinjer för polisens arbete med ärenden om besöksförbud. Uppdraget skall redovisas senast den 30 juni 2004 (Ju2003/8772/KRIM). Enligt vad utskottet inhämtat kommer redovisningen även att ta upp eventuella brister i polisens interna informationsspridning t.ex. rörande besöksförbud.

Vad gäller handläggningstiden för ärenden rörande barnmisshandel kan hänvisas till 2 a § förundersökningskungörelsen (1947:948), som trädde i kraft den 1 januari 2002. Där anges att förundersökning där målsäganden vid tiden för anmälan inte fyllt 18 år skall bedrivas särskilt skyndsamt, om brottet riktats mot målsägandens liv, hälsa, frihet eller frid och det för brottet är föreskrivet fängelse i mer än sex månader. Förundersökningen skall vara avslutad och beslut fattat i åtalsfrågan så snart det kan ske och inom tre månader efter den tidpunkt då det finns någon som är skäligen misstänkt för brottet. Tidsfristen får överskridas endast om det är motiverat med hänsyn till utredningens beskaffenhet eller andra särskilda omständigheter.

Regeringen har också gett i uppdrag åt Socialstyrelsen att i samverkan med Rikspolisstyrelsen och Myndigheten för skolutveckling ta fram en övergripande strategi för samverkan när det gäller barn som far illa eller riskerar att fara illa. Uppdraget skall redovisas senast den 15 oktober 2004 (S2003/7118/ST).

Utskottet vill ånyo understryka hur viktigt polisens arbete med att bekämpa våld mot kvinnor och barn är. Det är därför tillfredsställande att flera olika åtgärder har vidtagits och att ett omfattande arbete alltjämt pågår inom polisen vad gäller insatserna för att bekämpa sådant våld. Det är självklart viktigt att detta arbete fortsätter och intensifieras. Något behov av ett tillkännagivande från riksdagen i dessa frågor finns emellertid inte. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionerna Ju361, Ju435, Ju453, Ju478, Ju479, So496 och Ub271 i nu behandlade delar.

Bemötande av brottsoffer

I motionerna Ju256 (m), Ju380 (mp) och Ju478 (mp) anförts att tjänstemän inom rättsväsendet som dömts för brott inte skall få handlägga ärenden av den brottstyp som domen avser.

Utskottet behandlade liknande yrkanden förra året. Utskottet föreslog då ett tillkännagivande rörande poliser som dömts för brott, som riksdagen biföll (bet. 2002/03:JuU9 s. 15 f., rskr. 125). Tillkännagivandet syftade till att det skulle utarbetas riktlinjer i fråga om poliser som dömts för brott, men där skäl för avskedande inte funnits föreligga, som innebär att dessa poliser fortsättningsvis inte skall arbeta med sådana brottstyper som de dömts för.

Regeringen anförde i budgetpropositionen för år 2004, rörande tillkännagivandet, att Rikspolisstyrelsen och polismyndigheterna kommer att beakta frågan så att detta problem inte uppstår i framtiden (prop. 2003/04:1, utg.omr. 4 s. 62).

Motionärernas önskemål får enligt utskottets mening i stort anses tillgodosedda genom uttalandena i budgetpropositionen. Utskottet är inte berett att förespråka något uttalande i denna fråga utan föreslår att riksdagen avslår motionerna Ju256, Ju380 och Ju478 i nu behandlade delar.

I motionerna Ju208 (m), Ju444 (fp) och Ju453 (kd) påtalas behovet av förbättrat stöd, bemötande och information till brottsoffer under förundersökning och rättegång.

Utskottet behandlade liknande yrkanden som de nu aktuella senast i mars 2003 (bet. 2002/03:JuU11 s. 28 f.). Utskottet konstaterade att frågor om bemötande av brottsoffer under senare år på olika sätt har uppmärksammats inom rättsväsendets myndigheter och att det pågick ett omfattande arbete med fortbildning kring dessa frågor. De handlingsplaner som bl.a. Rikspolisstyrelsen och Riksåklagaren har antagit innehåller omfattande konkreta åtgärder som kommer att vidtas under de närmaste åren. För en närmare redogörelse för innehållet i dessa handlingsplaner hänvisas till fjolårets betänkande. Utskottet kunde inte se något behov av att riksdagen uttalade sig i dessa frågor.

Här kan också framhållas de förslag till stärkande av brottsoffrens ställning som regeringen våren 2001 lade fram i propositionen Stöd till brottsoffer (2000/01:79). I propositionen presenterade regeringen bl.a. en övergripande strategi för hur det fortsatta stödet till brottsoffren skall utvecklas. Regeringen aviserade också vissa förordningsändringar för att ge brottsoffer bättre information i samband med förundersökningar. Till exempel har 13 a § förundersökningskungörelsen (1974:948) ändrats.

I såväl 2003 som 2004 års regleringsbrev har Rikspolisstyrelsen fått i uppdrag att redovisa det brottsbekämpande arbete som har bedrivits när det gäller våld mot kvinnor och mot barn. Av redovisningen skall bl.a. framgå vilka åtgärder som vidtagits för att vidareutveckla polisens bemötande och stöd till brottsoffer och vittnen.

I årsredovisningen för år 2002 har Rikspolisstyrelsen redovisat motsvarande tidigare uppdrag. Där anges att vidtagna åtgärder för att vidareutveckla polisens bemötande och stöd till brottsoffer och vittnen främst har avsett

tidiga kontakter med målsäganden och snabbare handläggning av ärenden och beslut, information om vem som är kontaktperson, handläggare eller förundersökningsledare i ärendet samt förbättrad information i samband med kallelser till förhör. (s. 21 f.).

Även Riksåklagaren har under de senaste åren i regleringsbrevet fått motsvarande uppdrag som Rikspolisstyrelsen. Riksåklagaren har i årsredovisningen för år 2003 redovisat sina insatser under det året.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det är viktigt att brottsoffer bemöts väl samt får det stöd och den information som han eller hon är i behov av. Utskottet konstaterar att det, i likhet med när utskottet senast behandlade liknande motionsyrkanden, pågår ett omfattande arbete vad gäller bl.a. fortbildning kring dessa frågor. Utskottet kan inte se något behov av att riksdagen uttalar sig i dessa frågor utan motionerna Ju208, Ju444 och Ju453 i nu behandlade delar bör avslås av riksdagen.

Information om permissioner m.m.

I motionerna Ju370 (m), Ju444 (fp) och Ju479 (fp) begärs att större hänsyn skall tas till brottsoffer vid beviljandet av permissioner för gärningsmannen. Motionärerna anför bl.a. att det bör införas en skyldighet att informera brottsoffret om beviljade permissioner.

Av 32 § lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt följer att en förutsättning för att den intagne skall beviljas permission är att det inte föreligger någon påtaglig fara för fortsatt brottslighet. För permissionen får också ställas de villkor som kan anses erforderliga.

Av 35 § samma lag följer att om en intagen avtjänar straff för ett brott som har riktat sig mot någons liv, hälsa, frihet eller frid skall målsäganden tillfrågas om han eller hon vill bli underrättad bl.a. om den intagne får permission, uteblir efter permission eller annan vistelse utanför anstalten, rymmer eller när denne frigges. En begärd underrättelse behöver inte lämnas angående en planerad vistelse utanför anstalten när en underrättelse på grund av beslutad bevakning eller andra förhållanden framstår som uppenbart obehövlig. Det samma gäller när en underrättelse kan befaras medföra fara för den intagnes liv eller hälsa. Underrättelse till målsägande angående frigivning skall lämnas i lämplig tid före frigivningen och i andra fall så tidigt som möjligt. Underrättelsen skall utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet.

Utskottet behandlade ett liknande yrkande senast i mars 2003 (bet. 2002/03:JuU11 s. 30 f.). Utskottet anförde därvid att det då aktuella motionsyrkandet fick anses tillgodosett genom den gällande lagstiftningen rörande information vid permissioner.

Utskottet har inte ändrat sin uppfattning i denna fråga. Vidare anser utskottet att gällande regler ger kriminalvården goda möjligheter att ta hänsyn till brottsoffer vid beviljande av permissioner. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionerna Ju370, Ju444 och Ju479 i nu behandlade delar.

Kompetenshöjande åtgärder

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlar utskottet ett antal motionsyrkanden som främst rör utbildning och kompetensutveckling i olika frågor för personal inom rättsväsendet. Utskottet föreslår, bl.a. med hänsyn till vidtagna och kontinuerliga utbildningsinsatser inom rättsväsendets myndigheter, att riksdagen avslår motionsyrkandena. Vidare behandlar utskottet yrkanden rörande forskning och utredning på brottsofferområdet. Utskottet föreslår att även de motionsyrkandena avslås. Jämför reservationerna 12–16.

Utbildning och kompetensutveckling inom rättsväsendet

I motion Ju479 (fp) begärs att det inom rättsväsendet och andra myndigheter genomförs adekvata utbildningsinsatser gällande bl.a. våldprocessen och våld mot kvinnor i nära relationer. I samma motion samt i motion Ub394 (c och fp) begärs utbildning om invandrande kvinnors särskilda behov samt anförs att dessa kvinnors utsatta situation särskilt bör beaktas i olika sammanhang. I motion Ju393 (s) anförs att kompetensen hos rättsväsendets personal när det gäller gärningsmän som diagnostiseras som psykopater måste bli bättre.

Utskottet har vid flera tidigare tillfällen behandlat frågor som rör utbildning och kompetensutveckling i olika ämnen för rättsväsendets anställda, senast i december 2003 i samband med behandlingen av budgetpropositionen för år 2004 (bet. 2003/04:1 s. 21 f.). Utskottet instämde i vad som anfördes i då aktuella motioner om betydelsen av att de anställda inom rättsväsendets olika myndigheter har hög kompetens. Utskottet såg det också som självklart att de som kommer i kontakt med myndigheterna, t.ex. brottsoffer, skall få ett korrekt och professionellt bemötande från myndighetsföreträdare. Utskottet kunde konstatera att det inom rättsväsendets olika myndigheter kontinuerligt vidtogs omfattande åtgärder för att öka kompetensen hos all personal vad gäller t.ex. våld mot kvinnor och situationen för invandrarkvinnor. Myndigheterna uppmärksammar också betydelsen av goda rutiner och bra bemötande av dem som kommer i kontakt med rättsväsendets myndigheter. Även om mycket har gjorts och görs ute på rättsväsendets myndigheter för att tillgodose dessa behov var det enligt utskottet angeläget att ansträngningarna intensifieras de kommande åren. Åtgärder för att höja kompetensen och uppfylla skyldigheter i detta avseende borde naturligtvis prioriteras inom ramen för respektive myndighets anslag. Med hänvisning till vad som anförts fann utskottet inte anledning för riksdagen att göra något tillkännagivande.

Utskottet har inte ändrat sin uppfattning i denna fråga, och utskottet föreslår att riksdagen avslår motionerna Ju393, Ju479 och Ub394 i nu behandlade delar.

I motion Ju478 (mp) anförs att utbildningen för läkare vad gäller utformning av rättsintyg måste stärkas.

Genom rättsintyg får de rättsvårdande myndigheterna kunskap bl.a. om huruvida de medicinska fynden talar för eller emot ett uppgivet händelseförlopp och om en skadas svårighetsgrad. Till ledning för läkare och tandläkare har Socialstyrelsen utfärdat allmänna råd (SOSFS 1997:5) för rättsintyg vid vålds- och sexualbrott. Varken socialstyrelsen eller någon annan myndighet eller organisation har emellertid något utpekat ansvar för verksamheten med utfärdande av rättsintyg. I en departementspromemoria om ny ordning för utfärdande av rättsintyg (Ds 2003:3) föreslås vissa åtgärder som syftar till att kunna upprätthålla en hög kvalitet på rättsintygen och de undersökningar som dessa grundar sig på. I promemorian föreslås bl.a. att Rättsmedicinalverket anförtros huvudmannaskapet för rättsintyg och att det i en förordning anges vilken läkare eller tandläkare som kan avge rättsintyg.

Promemorian bereds inom Regeringskansliet.

Utskottet anser att detta arbete inte bör föregripas och föreslår att riksdagen avslår motion Ju478 i nu behandlad del.

Forskning och utredning

I motion Ju276 (s) begärs ökad forskning om mäns våld mot kvinnor. I motion Ju443 (m) begärs ökad forskning om behandling av män som misshandlar kvinnor samt om de fysiska, psykiska och ekonomiska effekterna av misshandel m.m. I motion So419 (v) anförs att en nationell kostnadsberäkning av mäns våld mot kvinnor och barn bör göras. I motion Ju262 (v) anförs att situationen för äldre och funktionshindrade brottsoffer bör utredas, och i motion Ju326 (c) begärs ett förbättrat rättsskydd för dementa och psykiskt handikappade.

I budgetpropositionen för år 2004 anförs att brottsofferforskningen, den s.k. viktimologiska forskningen, hittills varit förhållandevis utvecklad i Sverige. På regeringens uppdrag har Brottsoffermyndigheten tagit fram ett omfattande program för viktimologisk forskning. Genom myndighetens insatser har flera forskningsprojekt inletts, som ökar den viktimologiska forskningen i Sverige (prop. 2003/04:1 utg.omr. 4 s. 41).

Utskottet behandlade ett motionsyrkande om forskning om behandling av män i fjolårets betänkande rörande frågor om våldsbrott och brottsoffer (bet. 2002/03:JuU11 s. 34). Utskottet instämde i vad motionärerna anfört om betydelsen av att män som misshandlar kvinnor får adekvat och effektiv behandling. Utan sådana insatser är risken för återfall i liknande brottslighet, ofta mot samma målsägande, stor. Det är angeläget att behandlingsprogram på detta område är forskningsbaserade så att det kan säkerställas att metoderna för behandling är verkningsfulla. Som framgår av det betänkandet pågår insatser inom kriminalvården för att förbättra behandlingsinsatserna på detta område. Någon anledning till ett uttalande i denna fråga från utskottets sida förelåg inte.

Utskottet har tidigare behandlat motsvarande yrkanden om äldre och funktionshindrades situation, senast i fjolårets betänkande (bet. 2002/03:JuU11 s. 34 f.). Utskottet instämde i vad motionärerna anför om betydelsen av att äldre och funktionshindrade uppmärksammas som en brottsoffergrupp med särskilda och, i förhållande till andra brottsofferkategorier, delvis annorlunda behov. Motionärernas önskemål fick emellertid anses tillgodosedda genom de studier som då relativt nyligen gjorts inom ramen för regeringens nationella råd för kvinnofrid. Om dessa studier kan sägas följande.

Beträffande funktionshindrade kvinnor som utsätts för våld anför rådet att situationen för denna grupp kan vara mycket svårtolkad, svårutredd och komplex, eftersom flera parter kan vara inblandade, dels som förövare, dels som en del i omsorgen kring den funktionshindrade kvinnan. Kvinnor med funktionshinder anmäler t.ex. sällan övergrepp då de ofta befinner sig i ett beroendeförhållande till förövaren, antingen denne är nära anhörig eller personal. Rådet ville i första hand uppmärksamma de specifika rättssäkerhetsaspekter som kan komplicera utredningar gällande övergrepp på funktionshindrade kvinnor. Rådet gav också i september 2001 ut skriften När man slår mot det som gör ont – våld mot kvinnor med funktionshinder.

Beträffande våld mot äldre kvinnor anför rådet att kunskaperna om sådant våld fortfarande är mycket bristfälliga. Få äldre kvinnor anmäler det våld som de utsätts för i hemmet, och bara en bråkdel av det våld som förekommer mot äldre kvinnor kommer till allmän kännedom. Många äldre kvinnor har levt i förhållanden där våldet har förekommit som ett ”naturligt” mönster i familjen. Äldre kvinnor som utsätts för våld ber därför ofta inte om hjälp. Rådet gav i mars 2002 ut skriften Han var väl inte alltid så snäll – våld mot äldre kvinnor.

Rådet för nationell kvinnofrid har också i sin slutrapport uppmärksammat de speciella problem som är förbundna med våld mot äldre och funktionshindrade.

Utskottet har inte ändrat sin tidigare inställning i de frågor som berörs i de nu aktuella motionsyrkandena. Utskottet kan således till stor del instämma i vad motionärerna anför bl.a. om vikten av ökade kunskaper om mäns våld mot kvinnor och om situationen för äldre och funktionshindrade brottsoffer. Det har också, som framgått ovan, vidtagits åtgärder för att öka kunskapen om brottsoffer, både i allmänhet och beträffande vissa särskilt utsatta grupper, samt för att utreda effekterna av mäns våld mot kvinnor. Någon anledning till ett uttalande i dessa frågor från utskottets sida föreligger inte. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionerna Ju262, Ju276, Ju326, Ju443 och So419 i nu behandlade delar.

Målsägandebitråde och stödperson

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlas yrkanden om rättsligt biträde för anhöriga till någon som dödats genom brott samt om rätt till stödperson för kvinnor som utsatts för våld. Utskottet föreslår att motionsyrkandena avslås. Jämför reservation 17.

I motion Ju207 (m) begärs en möjlighet att förordna målsägandebitråde för efterlevande till någon som dödats genom brott.

För att målsägandebitråde skall kunna förordnas krävs först och främst att den som skall ha biträdet kan betraktas som målsägande. Av 20 kap. 8 § fjärde stycket rättegångsbalken följer att målsägande är den mot vilken brott har blivit begånget eller som därav blivit förnärad eller lidit skada. För att målsägandebitråde skall kunna förordnas krävs vidare, såvitt nu är i fråga, att det med hänsyn till målsägandens personliga relation till den misstänkte eller andra omständigheter kan antas att målsäganden har behov av sådant biträde.

Utskottet har tidigare avstyrkt liknande yrkanden om målsägandebitråde för efterlevande, bl.a. våren 2001 i samband med behandlingen av den ovan nämnda brottsofferpropositionen (bet. 2000/01:JuU20 s. 13). Utskottet anförde då att det höll med motionären om att efterlevande kan ha behov av stöd i samband med rättegången, och utskottet påpekade att det i den praktiska rättstillämpningen förekommer att efterlevande fått ett målsägandebitråde förordnat. Att införa en möjlighet att förordna målsägandebitråde för den som inte kan betraktas som målsägande framstod emellertid som principiellt tveksamt, en inställning som också regeringen intagit. Utskottet noterade att regeringen i den aktuella propositionen aviserade en översyn av målsägandebitrådesinstitutet och ansåg att denna borde avvaktas.

Därefter föreslog Osmo Vallo-utredningen i sitt betänkande Osmo Vallo – utredning om en utredning (SOU 2002:37) en utvidgning av möjligheterna att förordna målsägandebitråde för efterlevande. I betänkandet föreslås en rätt till målsägandebitråde för efterlevande till någon som avlidit antingen under vistelse i polisarrest eller genom något som en anställd inom polisen gjort i tjänsten. Motsvarande föreslås gälla om någon skadats allvarligt (s. 153 f.).

Utskottet behandlade senast frågan om målsägande för efterlevande i ett betänkande om processrättsliga frågor (bet. 2002/03:JuU7 s. 16 f.). Utskottet fann då inte anledning att frångå sina tidigare uttalanden i frågan.

Den aviserade översynen av målsägandebitrådesinstitutet har ännu inte genomförts. I budgetpropositionen för år 2004 uppges att regeringen noga följer utvecklingen när det gäller systemet med målsägandebitråde och att det vid behov kommer att tas ett initiativ för att säkerställa att systemet fungerar väl (prop. 2003/04:1 utg.omr. 4 s. 41).

Utskottet kan inte se någon anledning för riksdagen att nu ta något initiativ i denna fråga, och utskottet föreslår att riksdagen avslår motion Ju207.

I motion Ju443 (m) begärs att varje kvinna som utsatts för våld skall ha rätt till en stödperson som bl.a. skall hjälpa kvinnan i kontakter med myndigheter.

En målsägande som skall höras under rättegången med anledning av åklagarens talan får ha med sig en lämplig person som personligt stöd. En sådan stödperson skall om möjligt underrättas om rättegången (20 kap. 15 § rättegångsbalken). Stödpersonen har rätt att närvara vid rättegången. En stödperson har också rätt att närvara vid förhör under förundersökningen, om inte närvaron är till men för utredningen (23 kap. 10 § tredje stycket rättegångsbalken). En stödperson är till skillnad från målsägandebiträdet inte förordnad av rätten och har inte rätt till ersättning av allmänna medel.

Av 13 a § förundersökningskungörelsen (1947:948) följer bl.a. att målsäganden, då det inte är uppenbart att det inte behövs eller då det inte är förenat med betydande svårighet, så snart som möjligt skall ges information om reglerna för stödperson och om vilka myndigheter, organisationer och andra som kan lämna stöd och hjälp.

Utskottet har tidigare behandlat yrkanden motsvarande det nu aktuella, senast i mars 2003 (bet. 2002/03:JuU11 s. 37 f.). Utskottet hade inte någon annan uppfattning än motionärerna rörande betydelsen av att målsäganden får ett tillräckligt stöd under förundersökningen och i domstol. Enligt utskottet fyllde systemet med stödpersoner här en mycket viktig funktion. Mot vad som anfördes i de då aktuella motionerna anmärkte utskottet att det visserligen finns regler om stödpersoner i rättegångsbalken, men dessa förordnas emellertid inte av rätten. Det fanns alltså, till skillnad från vad som gäller för målsägandebiträde, inga begränsningar i fråga om rätten till stödperson under förundersökning och rättegång. Utskottet kunde inte se annat än att regleringen på området var ändamålsenligt utformad. De då behandlade motionsyrkandena var enligt utskottet tillgodosedda genom gällande regler, och de borde avstyrkas.

Utskottet är alltjämt av denna uppfattning, och utskottet föreslår att riksdagen avslår motion Ju443 i nu behandlad del.

Unga brottsoffer

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlar utskottet motionsyrkanden om olika åtgärder för att ge stöd till unga brottsoffer. Utskottet föreslår att motionsyrkandena avslås. Jämför reservationerna 18–19.

I motionerna Ju291 (kd), Ju312 (kd, m, fp, v, c och mp), Ju349 (c), Ju444 (fp), Ju458 (s), Ju479 (fp), So504 (fp) och Ub271 (mp) anfördes att barn som bevittnar våld inom familjen bör ges brottsofferstatus i brottmålsprocessen och därmed bl.a. få stöd och hjälp samt kunna inträda i rättegången och erhålla skadestånd.

Utskottet har behandlat motionsyrkanden motsvarande de nu aktuella vid ett flertal tidigare tillfällen, senast i maj 2003 (bet. 2002/03:JuU17 s. 22 f.). För en utförlig redogörelse av bl.a. barnets processuella ställning i brottmålsprocessen, möjligheterna att erhålla skadestånd samt reglerna för sammanläggning av brottmål och tvistemål hänvisas till förra årets betänkande om frågor om våldsbrott och brottsoffer (bet. 2002/03:JuU11 s. 38 f.), där yrkanden motsvarande de nu aktuella också behandlades. Utskottet delade motionärernas uppfattning att barns utsatta situation i familjer där brott förekommer på alla sätt måste uppmärksammas. Utskottet var emellertid inte berett att förespråka någon ändring av den nuvarande processrättsliga systematiken där i princip endast den som utsatts för brott är målsäganden och kan inträda i brottmålsprocessen.

Utskottet har inhämtat från Justitiedepartementet att det pågår ett arbete med att förbättra situationen för barn som bevittnar våld inom familjen. Arbetet tar sikte på att belysa och föreslå åtgärder för att förbättra situationen för utsatta barn och ungdomar ur ett brottsoffer- och brottsförebyggande perspektiv. Bland annat undersöks möjligheterna att införa en brottsskadeersättning till barn som bevittnar våld i hemmet. Arbetet kommer att redovisas i en departementspromemoria, som avses bli färdig i maj/juni i år. Den kommer att innehålla förslag både till lagstiftning och andra åtgärder.

Inom Justitiedepartementet diskuteras även om socialtjänstlagen (2001:453) ytterligare kan förtydligas vad gäller socialtjänstens ansvar att beakta de utsatta barnen som bevittnar familjerelaterat våld.

Som anförts tidigare har regeringen gett i uppdrag åt Socialstyrelsen att i samverkan med Rikspolisstyrelsen och Myndigheten för skolutveckling ta fram en övergripande strategi för samverkan när det gäller barn som far illa eller riskerar att fara illa. Uppdraget skall redovisas senast den 15 oktober 2004 (S2003/7118/ST).

Det finns även ett uppdrag till Socialstyrelsen att bedriva ett utvecklingsarbete till stöd för socialtjänsten i dess arbete med brottsoffer (Ju2001/4719/KRIM). I det arbetet skall barn och ungdomar som utsätts för brott särskilt beaktas.

Som framgår ovan pågår ett omfattande arbete för att förbättra situationen för barn som bevittnat våld inom familjen. Bland annat har olika lagstiftningsåtgärder aktualiserats. Utskottet ser med tillfredsställelse på detta arbete och konstaterar att något initiativ från riksdagen inte är påkallat. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionerna Ju291, Ju312, Ju349, Ju444, Ju458, Ju479, So504 och Ub271 i nu behandlade delar.

I motion Ju394 (m) begärs att stödcentrum för unga brottsoffer skall inrättas på fler platser i landet.

Enligt 5 kap. 11 § socialtjänstlagen (2001:453) bör socialnämnden verka för att bl.a. den som utsatts för brott får stöd och hjälp. Av 2 kap. 2 § följer att det är socialtjänsten i den kommun där brottsoffret vistas som har ansvaret för detta stöd.

Ett exempel på konkreta insatser för unga brottsoffer är den verksamhet med stödcentrum för unga brottsoffer som bedrivs bl.a. i Stockholm. Den 1 juni 1999 startade Socialtjänstförvaltningen i Stockholms stad och Polismyndigheten i Stockholms län tillsammans en försöksverksamhet med ett stödcentrum för unga brottsoffer. Verksamheten riktar sig till alla unga brottsoffer – oavsett i vilken kommun eller stadsdel dessa bor – som polisanmält att de blivit utsatta för brott såsom personrån, misshandel, våldtäkt och olaga hot i City polismästardistrikt. Det övergripande syftet med verksamheten är att hjälpa och stödja brottsoffren samt att få gärningsmännen att upphöra med sin kriminella verksamhet. Verksamheten finansieras av socialtjänstförvaltningen (löner) och polisen (lokaler, telefon etc.). Inledningsvis erhöles även bidrag från Brottsofferfonden.

Liknande verksamheter har startats eller planeras i flera andra städer, bl.a. i Malmö, Göteborg, Uppsala, Eskilstuna och Örnsköldsvik.

Som anförts ovan har regeringen gett Socialstyrelsen i uppdrag att bedriva ett utvecklingsarbete till stöd för socialtjänsten i dess arbete med brottsoffer. Enligt vad utskottet har inhämtat kommer man i det arbetet bl.a. att uppmärksamma och utvärdera Stödcentrums verksamhet. Uppdraget skall redovisas i samband med Socialstyrelsens årsredovisning för år 2004.

Utskottet behandlade ett liknande motionsyrkande senast i mars 2003 (bet. 2002/03:JuU11 s. 40 f.).

Utskottet instämde i vad motionären anförde om behovet av stöd till unga brottsoffer. Utskottet såg också mycket positivt på den typ av verksamhet som bedrivs för unga brottsoffer i bl.a. Stockholm. Det är naturligtvis angeläget att det runt om i Sverige finns en genomtänkt form av stöd till brottsoffer, såväl unga som vuxna. Möjligheter finns att vid uppstartande av sådan verksamhet ansöka om visst statligt stöd, t.ex. från Brottsofferfonden och Brottsförebyggande rådet. Med detta sagt fann utskottet att några vidare åtgärder av riksdagen med anledning av motionen inte var påkallade.

Utskottet vidhåller sin tidigare inställning i frågan och avstyrker bifall till motion Ju394 i nu behandlad del.

Besöksförbud och haverikommission

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlar utskottet ett flertal motionsyrkanden som rör dels olika frågor med anknytning till bestämmelserna om besöksförbud, dels frågan om haverikommission vid dödligt våld mot närstående.

Utskottet föreslår att motionsyrkandena avslås. Jämför reservationerna 20–24.

Under den allmänna motionstiden har väckts ett antal motionsyrkanden rörande frågor om besöksförbud respektive haverikommission vid dödligt våld mot närstående som är identiska eller i hög grad överensstämmer med yrkanden som riksdagen nyligen behandlat. De senare yrkandena sakprövades under våren 2003 med anledning av två regeringsförslag om Ytterligare åtgärder för att motverka våld i nära relationer (prop. 2002/03:70, bet. 2002/03: JuU17) respektive Stärkt skydd för barn (prop. 2002/03:53, yttr. 2002/03: JuU1y och bet. 2002/03:SoU15). Utskotten avstyrkte bifall till yrkandena. Riksdagen följde utskotten.

Det har enligt utskottet inte tillkommit några nya omständigheter som ger anledning att ändra riksdagens tidigare beslut. Samtliga yrkanden som tas upp i nedanstående tabell avstyrks alltså av utskottet. Motiven till avslagen är desamma som vid den tidigare behandlingen av respektive yrkande och upprepas därför inte i detta betänkande.

Därmed avstyrker utskottet nedanstående motionsyrkanden:

<i>Motionsyrkande</i>	<i>Yrkandetext</i>	<i>Behandlades senast</i>	<i>Reservation</i>
Ju349 (c) yrk. 6	Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skärpningar av lagen om besöksförbud.	Bet. 2002/03:JuU17 s. 21 f.	res. 9 (m, fp, kd, c)
Ju391 (m) yrk. 6	Riksdagen beslutar att skärpa straffsatsen för överträdelse av besöksförbud i enlighet med vad som anförs i motionen.	Bet. 2002/03:JuU17 s. 21 f.	res. 7 (m, kd, c)
Ju443 (m) yrk. 16	Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skärpa straffen vid överträdelser av besöksförbud.	Bet. 2002/03:JuU17 s. 21 f.	res. 7 (m, kd, c)
Ju479 (fp) yrk. 26	Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att straffskalan för överträdelse av besöksförbud bör ändras så att det i normalfallet skall kunna dömas till fängelse.	Bet. 2002/03:JuU17 s. 21 f.	res. 8 (fp)
Ju248 (m)	Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om försök med elektronisk fotboja med GPS.	Bet. 2002/03:JuU17 s. 19 f.	res. 6 (m, fp, kd, c)
Ju323 (fp) yrk. 2	Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett rejält och reellt stöd till brottsoffer samt personer som utsätts för hot, tra-	Bet. 2002/03:JuU17 s. 19 f.	res. 6 (m, fp, kd, c)

<i>Motions- yrkande</i>	<i>Yrkandetext</i>	<i>Behandlades senast</i>	<i>Reserva- tion</i>
	kasserier och förföljelse genom att förövaren åläggs att bära fotboja eller ha ständig följeslagare.		
Ju323 (fp) yrk. 2	Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fotboja och ständig följeslagare för förövaren.	Bet. 2002/03:JuU17 s. 19 f.	res. 6 (m, fp, kd, c)
Ju349 (c) yrk. 7	Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att besöksförbudet skall kunna kombineras med fotboja.	Bet. 2002/03:JuU17 s. 19 f.	res. 6 (m, fp, kd, c)
Ju391 (m) yrk. 7	Riksdagen beslutar att införa en möjlighet att bevaka den som belagts med besöksförbud medelst elektronisk intensivövervakning i enlighet med vad som anförs i motionen.	Bet. 2002/03:JuU17 s. 19 f.	res. 6 (m, fp, kd, c)
Ju428 (s)	Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om obligatorisk fotboja.	Bet. 2002/03:JuU17 s. 19 f.	res. 6 (m, fp, kd, c)
Ju440 (fp)	Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att personer som döms till besöksförbud och trotsar detta skall använda larmutrustning.	Bet. 2002/03:JuU17 s. 19 f.	res. 6 (m, fp, kd, c)
Ju453 (kd) yrk. 4	Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om elektronisk övervakning i samband med besöksförbud.	Bet. 2002/03:JuU17 s. 19 f.	res. 6 (m, fp, kd, c)
Ju479 (fp) yrk. 28	Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om införandet av försöksverksamhet med intensivövervakning med elektronisk kontroll av gärningsmän som överträtt ett utfärdat besöksförbud.	Bet. 2002/03:JuU17 s. 19 f.	res. 6 (m, fp, kd, c)

<i>Motions- yrkande</i>	<i>Yrkan-detext</i>	<i>Behandlades senast</i>	<i>Reserva- tion</i>
Ju443 (m) yrk. 1	Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att brottslingens frihet skall inskränkas, inte den misshandlade kvinnans.	Bet. 2002/03:JuU17 s.10 f.	res. 2 (m, fp, c)
Ju471 (s)	Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skyddet för våldsutsatta och hotade kvinnor måste stärkas.	Bet. 2002/03:JuU17 s.10 f.	res. 2 (m, fp, c)
So498 (c) yrk. 2	Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en misshandlad kvinna med lagens hjälp disponerar bostaden och därmed kan låsa gärningsmannen ute.	Bet. 2002/03:JuU17 s.10 f.	res. 2 (m, fp, c)
Ju479 (fp) yrk. 25	Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att brottsloffrets rätt till rörelsefrihet och trygghet måste väga tyngre än förövarens vid proportionalitetsprincipen i fråga om besöksförbud till den gemensamma bostaden och om särskilt utvidgat besöksförbud.	Bet. 2002/03:JuU17 s.10 f.	res. 1 (fp)
Ju478 (mp) yrk. 3	Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en utvärdering av de nya bestämmelser som infördes 2003 angående besöksförbud.	Bet. 2002/03:JuU17 s. 18 f.	res. 5 (m, fp, kd)
Ju360 (s)	Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att varje misshandlad kvinna som väljer att tillfälligt eller permanent flytta från sin bostad ges laglig möjlighet att få hämta sina och barnens personliga tillhörigheter, i skydd av en av samhället utsedd person.	Bet. 2002/03:JuU17 s. 22 f.	- - -

<i>Motions- yrkande</i>	<i>Yrkandetext</i>	<i>Behandlades senast</i>	<i>Reserva- tion</i>
Ju472 (s)	Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kvinnor som lämnat sin man på grund av våld eller hot därom skall ges lagstadgat polisiärt skydd vid avhämtning av personliga tillhörigheter från gemensam bostad därest mannen behåller densamma.	Bet. 2002/03:JuU17 s. 22 f.	---
Ju478 (mp) yrk. 6	Riksdagen beslutar om ändring så att laglig möjlighet ges till kvinnor att hämta sina och barnens tillhörigheter med skydd av polis.	Bet. 2002/03:JuU17 s. 22. f.	---
Ju317 (fp) yrk. 4	Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för att skydda hotade kvinnor och barn.	Bet. 2002/03:JuU11 s. 11 f. och yttr. 2002/03:JuU1y s. 12 f.	res. 4 (m, fp, c) ---
Ju479 (fp) yrk. 18	Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tillsättande av en "haverikommission" varje gång en kvinna mister livet genom ett brott begånget av en närstående.	Bet. 2002/03:JuU11 s. 11 f. och yttr. 2002/03:JuU1y s. 12 f.	res. 4 (m, fp, c) ---

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Allmänt om brottsoffer, punkt 1 (m, fp, kd, c)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Ragnwi Marcelind (kd), Jeppe Johnsson (m), Torkild Strandberg (fp), Johan Linander (c) och Hillevi Engström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen allmänt om brottsoffer. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2003/04:Ju208 yrkande 1, 2003/04:Ju257 och 2003/04:Ju453 yrkande 14 och avslår motion 2003/04:Ju267.

Ställningstagande

Att utreda brott, gripa och lagföra gärningsmannen är fortfarande rättsstatens första och viktigaste skyldighet gentemot brottsoffren. I detta ligger även att straffsystemet kan uppfattas som rättvist och att påföljderna blir tillräckligt ingripande.

Att utsättas för brott utgör en grov och allvarlig kränkning av den personliga integriteten. Det är därför mycket viktigt att samhället i sitt bemötande av brottsoffer ger dem sitt reservationslösa stöd. I varje avseende bör brottsoffrens situation särskilt beaktas. Vid utformningen av olika styrdokument på rättsväsendets område bör således brottsoffrens perspektiv alltid ägnas särskild uppmärksamhet. Vidare måste lagstiftningen i högre utsträckning utgå från brottsoffrens behov av skydd. Verkställigheten av fängelsestraff får inte ske på ett sätt som äventyrar brottsoffrens tilltro till samhället.

De åtgärder som regeringen har vidtagit för att ge brottsoffer bättre stöd är inte tillräckliga. Enligt vår mening krävs det mer omfattande åtgärder.

Det behövs bl.a. en resursförstärkning till brottsofferjourenas värdefulla verksamheter runt om i landet. Även om t.ex. forskningsprojekt rörande brottsofferfrågor är mycket viktiga får inte en snedfördelning av resurserna från Brottsofferfonden ske till nackdel för verksamheter som har direktkontakt med brottsoffren.

Det bör ankomma på regeringen att beakta det anförda i det fortsatta arbetet med att förbättra situationen för brottsoffren.

Detta innebär att vi ställer oss bakom motionerna Ju208, Ju257 och Ju453 i nu behandlade delar. Motion Ju267 däremot bör, på de av majoriteten anförda skälen, avslås av riksdagen.

2. Europeiskt samarbete för bättre skydd av brottsoffer, punkt 3 (kd)

av Ragnwi Marcelind (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i reservationen om europeiskt samarbete för bättre skydd av brottsoffer. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Ju409 yrkande 4 och bifaller delvis motion 2003/04:Ju358.

Ställningstagande

Det är enligt min mening viktigt att Sverige och övriga medlemsstater inom EU verkar för att garantera vissa grundläggande rättigheter för brottsoffer även i de fall brottet begåtts utanför det egna landet. Det rör sig bl.a. om rätt till ersättning från gärningsmannen, rätt till ersättning från staten, rätt till medicinsk, social och psykologisk hjälp samt rätt att få tillgång till den egna processen. Vissa åtgärder som vidtagits inom EU, t.ex. förslaget till rådets direktiv om brottsofferersättning, innebär ett steg i rätt riktning. Det är dock viktigt att arbetet med att utveckla det europeiska samarbetet för bättre brottsofferskydd fortsätter.

Det får ankomma på regeringen att beakta det anförda i det fortsatta arbetet inom EU såvitt avser skydd för brottsoffer.

Detta innebär att jag ställer mig bakom motionerna Ju358 och Ju409 i nu behandlade delar.

3. Sekretessåtgärder till skydd för hotade kvinnor, punkt 4 (m, c)

av Beatrice Ask (m), Jeppe Johnsson (m), Johan Linander (c) och Hillevi Engström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i reservationen om sekretessåtgärder till skydd för hotade kvinnor. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2003/04:Ju305 och 2003/04:Ju443 yrkande 2.

Ställningstagande

Hotade och misshandlade kvinnor kan på olika sätt få sina personuppgifter skyddade för att kunna leva ett någorlunda normalt liv utan risk för att bli utsatta för hot eller våld från samma man. Dessvärre förekommer det alltför ofta att olika myndigheter av okunskap röjer kvinnans adress för mannen vilket leder till ökad otrygghet och annat lidande för kvinnan. Åtgärder måste vidtas så att sekretessbelagda uppgifter om kvinnan inte lämnas ut av misstag. Det får ankomma på regeringen att säkerställa att personalen på berörda myndigheter erhåller tillräcklig kunskap om regelverket på området.

Detta innebär att vi ställer oss bakom motionerna Ju305 och Ju443 i nu behandlade delar.

4. Kostnader vid identitetsbyte, punkt 5 (m, fp, kd, c)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Ragnwi Marcelind (kd), Jeppe Johnsson (m), Torkild Strandberg (fp), Johan Linander (c) och Hillevi Engström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om kostnader vid identitetsbyte. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2003/04:Ju444 yrkande 9, 2003/04:Ju453 yrkande 21 och 2003/04:L318 yrkande 9.

Ställningstagande

Det är angeläget att de personer som utan egen förskyllan tvingas byta identitet snarast ges möjlighet att erhålla skälig ersättning för de kostnader som identitetsbytet medfört.

Vi anser vidare att sådana beslutade ersättningar inte skall belasta polisens ordinarie anslag.

Det får ankomma på regeringen att snarast återkomma till riksdagen med förslag i enlighet med vad vi här anfört. Detta innebär att vi ställer oss bakom motionerna Ju444, Ju453 och L318 i nu behandlade delar.

5. Trygghetspaket för hotade kvinnor, punkt 6 (m, fp, kd, c)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Ragnwi Marcelind (kd), Jeppe Johnsson (m), Torkild Strandberg (fp), Johan Linander (c) och Hillevi Engström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om trygghetspaket för hotade kvinnor. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2003/04:Ju391 yrkande 9 och 2003/04:Ju453 yrkandena 1 och 2 och avslår motionerna 2003/04:Ju215 och 2003/04:Ju453 yrkande 3.

Ställningstagande

Det är av största vikt att hotade kvinnor har tillgång till trygghetspaket och larm. Även hotade vittnen bör ha rätt till sådan utrustning. Enligt vår uppfattning måste utrustning av detta slag finnas tillgänglig för alla som har behov av den. I dag förekommer det att hotade personer får stå i kö för att få skyddsutrustning, vilket vi finner oacceptabelt. Även annat skydd såsom hundar och livvakt bör finnas tillgängligt för den som har behov av det. Regeringen bör få i uppdrag att vidta erforderliga åtgärder med anledning av vad vi anfört.

Det anförda innebär att vi ställer oss bakom motionerna Ju391 och Ju453 yrkandena 1 och 2 i här behandlade delar. Motionerna Ju215 och Ju453 yrkande 3 bör däremot avslås av riksdagen.

6. Polisens rutiner vid besöksförbud, punkt 10 (m, fp, kd, c)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Ragnwi Marcelind (kd), Jeppe Johnsson (m), Torkild Strandberg (fp), Johan Linander (c) och Hillevi Engström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om polisens rutiner vid besöksförbud. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2003/04:Ju478 yrkande 2 och 2003/04:Ju479 yrkandena 13 och 24.

Ställningstagande

Det finns vissa brister i polisens rutiner kring besöksförbud. Vi anser att varje polismyndighet bör ha tydliga rutiner för vilka åtgärder som skall vidtas när ett beslut om besöksförbud fattats. Det kan t.ex. röra sig om att besöka den person som besöksförbudet tar sikte på och informera om innebörden av förbudet. Vidare är det en förutsättning för att bestämmelserna om besöksförbud skall fungera på ett tillfredsställande sätt att poliser i olika funktioner har relevant information om utfärdade besöksförbud. Inte minst gäller detta poliser i utryckningsverksamheten. Med bättre dokumentation av besöksförbuden är det lättare att avgöra t.ex. i vad mån en till synes lindrig händelse kan innebära allvarlig fara för en hotad person. En bättre uppföljning av besöks-

förbuden skulle även bidra till att öka tryggheten för den hotade personen. Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder med anledning av vad vi här anfört.

Detta innebär att vi ställer oss bakom motionerna Ju478 och Ju479 i nu behandlade delar.

7. Kortare handläggningstid vid våld mot kvinnor, punkt 11 (fp, c)

av Johan Pehrson (fp), Torkild Strandberg (fp) och Johan Linander (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om kortare handläggningstid vid våld mot kvinnor. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Ju479 yrkande 16 och bifaller delvis motion 2003/04:Ju435 yrkande 1.

Ställningstagande

Det är angeläget att polisens och åklagarnas handläggningstider vad gäller våld mot kvinnor kortas. För att uppnå detta bör fler poliser och åklagare ha möjlighet att samverka samt att specialisera sig på att utreda våld mot kvinnor i nära relationer. Fler särskilda familjevårdsenheter inom polisen bör inrättas.

Det får ankomma på regeringen att vidta de åtgärder som föranleds av vad vi nu anfört. Detta innebär att vi ställer oss bakom motionerna Ju435 och Ju479 i nu behandlade delar.

8. Kortare handläggningstid av barnmisshandel m.m., punkt 12 (fp, kd, c, mp)

av Johan Pehrson (fp), Ragnwi Marcelind (kd), Torkild Strandberg (fp), Johan Linander (c) och Leif Björnlod (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om kortare handläggning av barnmisshandel m.m. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2003/04:Ju453 yrkande 11, 2003/04:Ju479 yrkande 23 och 2003/04:Ub271 yrkande 4 och avslår motion 2003/04:So496 yrkande 4.

Ställningstagande

Regeringen bör vidta erforderliga åtgärder för att tillse att bestämmelsen i 2 a § förundersökningskungörelsen (1947:948) om maximalt tre månaders handläggningstid vid bl.a. misshandel av barn följs ute på polismyndigheterna.

Detta innebär att vi ställer oss bakom motionerna Ju453, Ju479 och Ub271 i nu behandlade delar. Motion So496 i nu behandlad del bör, på de av majoriteten anförda skälen, inte föranleda någon åtgärd från riksdagen.

9. Omplacering av tjänstemän som begår brott, punkt 13 (mp)
av Leif Björnlod (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i reservationen om omplacering av tjänstemän som begår brott. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2003/04:Ju256, 2003/04:Ju380 och 2003/04:Ju478 yrkande 5.

Ställningstagande

Det är enligt min mening självklart att poliser som dömts för brott inte bör få handlägga ärenden av den brottstyp som domen avser. Jag välkomnar därför regeringens uttalanden i budgetpropositionen om att Rikspolisstyrelsen och polismyndigheter kommer att beakta frågan så att detta problem inte uppstår i framtiden. Denna åtgärd är emellertid enligt min mening inte tillräcklig. Det bör även införas ett uttryckligt förbud för poliser som dömts för brott att handlägga ärenden av den brottstyp som domen avser.

Det får ankomma på regeringen att vidta de åtgärder som föranleds av vad jag nu anför. Detta innebär att jag ställer mig bakom motionerna Ju256, Ju380 och Ju478 i nu behandlade delar.

10. Information till brottsoffer, punkt 14 (m, fp, kd, c)
av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Ragnwi Marcelind (kd), Jeppe Johnsson (m), Torkild Strandberg (fp), Johan Linander (c) och Hillevi Engström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om information till brottsoffer. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2003/04:Ju208 yrkande 2, 2003/04:Ju444 yrkandena 3 och 4 och 2003/04:Ju453 yrkande 16.

Ställningstagande

Vi anser att det är viktigt att på alla sätt öka brottsoffrens trygghet. Samtidigt är det också angeläget att se till att de är delaktiga i den rättsprocess där de själva är målsägande. Det finns visserligen redan en skyldighet för polisen att informera den drabbade om utredningen och vart denne kan vända sig för att få hjälp och stöd. Informationen till brottsoffren fungerar emellertid i praktiken inte tillfredsställande. Ett sätt bland många att förbättra informationen till målsägandena skulle kunna vara att förse alla som polisanmäler ett brott med en informationsbroschyr innehållande svar på de vanligaste frågorna som brottsoffer har. Också åklagarnas informationsinsatser kan förbättras.

Regeringen bör därför ges i uppdrag att snarast vidta åtgärder i syfte att förbättra bemötandet och informationen till brottsoffren i enlighet med vad vi nu har anfört.

Det anförda innebär att vi ställer oss bakom motionerna Ju208, Ju444 och Ju453 i dessa delar.

11. Information om permissioner m.m., punkt 15 (m, fp, kd, c)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Ragnwi Marcelind (kd), Jeppe Johnsson (m), Torkild Strandberg (fp), Johan Linander (c) och Hillevi Engström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om information om permissioner m.m. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2003/04:Ju370 yrkande 16, 2003/04:Ju444 yrkande 5 och 2003/04:Ju479 yrkande 17.

Ställningstagande

Vid varje beslut om permission måste det ske en avvägning mellan den intagnes intresse av att få permission och brottsoffrets berättigade krav på skydd och säkerhet. Vid denna avvägning bör större hänsyn tas till brottsoffrets skyddsintresse än vad som sker i dag.

Det är inte ovanligt att personer som avtjänar fängelsestraff för övergrepp på t.ex. maka eller sambo i samband med permission gör sig skyldiga till nya brott mot samma målsägande. För att ge dessa brottsoffer en rimlig chans att själva vidta de åtgärder som de finner nödvändiga och lämpliga för att skydda

sig mot nya övergrepp anser vi att det skall införas en undantagslös skyldighet att informera brottsoffret om den dömdes permissioner. I samband därmed bör också frågor om säkerhet och skydd diskuteras.

Regeringen bör vidta de åtgärder som föranleds av vad vi nu anför.

Vi ställer oss alltså bakom motionerna Ju370, Ju444 och Ju479 i här behandlade delar.

12. Utbildning och kompetens m.m., punkt 16 (fp, c)

av Johan Pehrson (fp), Torkild Strandberg (fp) och Johan Linander (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om utbildning och kompetens m.m. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2003/04:Ju479 yrkandena 2 och 3 och 2003/04:Ub394 yrkande 3 och avslår motion 2003/04:Ju393 yrkande 2.

Ställningstagande

Det är ytterst viktigt att det satsas ordentligt på utbildning inom rättsväsendets myndigheter samt andra myndigheter som kommer i daglig kontakt med brottsoffer. Utbildning behövs rörande bl.a. brottsoffrens situation och behov, om krishantering, kulturskillnader samt bakomliggande orsaker till våld mot kvinnor.

Under senare år har det inträffat flera mord på unga kvinnor som brutit med sina familjer. Dessa mord innebär att rättssamhället har misslyckats. De unga kvinnorna har inte fått det stöd och det skydd de haft rätt till. Enligt vår mening har en bidragande orsak varit att polis och socialtjänst inte kunnat rätt bedöma dessa flickors skyddsbehov.

Regeringen bör vidta erforderliga åtgärder för att säkerställa att adekvat och tillräcklig utbildning ges till sådan personal som vi omnämnt ovan. Detta innebär att vi ställer oss bakom motionerna Ju479 och Ub394 i nu behandlade delar. Motion Ju393 i nu behandlade delar bör däremot avslås av riksdagen.

13. Rättsintyg, punkt 17 (mp)

av Leif Björnlod (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om rättsintyg. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Ju478 yrkande 4.

Ställningstagande

De förslag som förs fram i den aktuella departementspromemorian avseende rättsintyg är bra, men de är enligt min mening inte tillräckliga. Det krävs även åtgärder för att förbättra utbildningen av läkare när det gäller utformningen av och innehållet i rättsintyg. Det får ankomma på regeringen att vidta erforderliga åtgärder för att förbättra utbildningen av läkare i detta avseende. Detta innebär att jag ställer mig bakom motion Ju478 i nu behandlad del.

14. Forskning om mäns våld mot kvinnor m.m., punkt 18 (m, fp, kd, c)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Ragnwi Marcelind (kd), Jeppe Johnsson (m), Torkild Strandberg (fp), Johan Linander (c) och Hillevi Engström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om forskning om mäns våld mot kvinnor m.m. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Ju443 yrkandena 14 och 15 och avslår motion 2003/04:Ju276.

Ställningstagande

Män som misshandlar kvinnor är i stor omfattning i behov av vård och behandling. De måste motiveras till att bearbeta sitt aggressiva beteende gentemot kvinnor. Det finns i dag metoder för behandling av män som misshandlar kvinnor. Det är också bra att ett forskningsbaserat nationellt behandlingsprogram för misshandlande män utarbetas inom kriminalvården. Metoderna för behandling av dessa män behöver dock utvecklas. Ytterligare forskning behövs inom detta område. Det får ankomma på regeringen att – om nödvändigt i budgetsammanhang – vidta de åtgärder som erfordras för att stimulera forskning inom detta område. Det anförda innebär att vi ställer oss bakom motion Ju443 i nu behandlad del. Motion Ju276 i nu behandlad del bör däremot avslås av riksdagen.

15. Kostnadsberäkning av kvinnovåldet, punkt 19 (v)

av .

Förslag till riksdagsbeslut

Jag/Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om kostnadsberäkning av kvinnovåldet. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:So419 yrkande 8.

Ställningstagande

För att få en heltäckande bild av mäns våld mot kvinnor och dess konsekvenser bör man undersöka vad detta våld kostar samhället i form av t.ex. vårdkostnader, kostnader för rättsprocesser, kriminalvård och bortfall av arbetstid. Även kostnader för den begränsning av kvinnors deltagande i samhället som blir en följd av mäns våld mot kvinnor bör tas med i beräkningen. Regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag dels att utveckla en vetenskaplig metod för att beräkna kostnaderna för mäns våld mot kvinnor, dels att göra en sådan beräkning.

Detta innebär att jag ställer mig bakom motion So419 i nu behandlad del.

16. Äldre och funktionshindrade brottsoffer, punkt 20 (v)

av .

Förslag till riksdagsbeslut

Jag/Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om äldre och funktionshindrade brottsoffer. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Ju262 yrkande 6 och bifaller delvis motion 2003/04:Ju326.

Ställningstagande

Äldre och funktionshindrade är särskilt sårbara för att utsättas för brott. Brott mot dessa grupper är ofta dolda brott som begås i hemmet eller på en vårdinrättning. Gärningsmännen är inte sällan anhöriga eller personal på vårdinrättningarna, vilket gör offren än mer utsatta. Det är mycket viktigt att personal som kommer i kontakt med dessa grupper, t.ex. distriktssköterskor och läkare, har redskap för att på olika sätt kunna hjälpa offret. Den kartläggning som gjorts inom ramen för regeringens nationella råd för kvinnofrid är bra, liksom de råd som lämnas i rådets slutrapport. Mer behöver dock göras, bl.a. bör närmare utredas hur våld mot dessa grupper kan upptäckas och anmälas i större utsträckning och hur stöd till offren bäst utformas. Regeringen bör därför ge Brottsoffermyndigheten i uppdrag att genomföra ytterligare utredningsåtgärder avseende situationen för äldre och funktionshindrade brottsoffer.

Detta innebär att jag ställer mig bakom motionerna Ju262 och Ju326 i nu behandlade delar.

17. Målsägandebitråde för efterlevande, punkt 21 (m, c)

av Beatrice Ask (m), Jeppe Johnsson (m), Johan Linander (c) och Hillevi Engström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om målsägandebitråde för efterlevande. Därmed bifaller riksdagen delvis motion 2003/04:Ju207.

Ställningstagande

Det är rimligt att vid allvarlig brottslighet betrakta närstående till brottsoffer som indirekta brottsoffer, vilka har rätt till stöd och hjälp. Det bör därför övervägas om inte rätten till målsägandebitråde skall utvidgas till att omfatta även vissa efterlevande till den som utsatts för brott, även om dessa inte kan betraktas som målsägande enligt gällande lagstiftning. Vi anser att regeringen snarast skall göra den sedan länge utlovade översynen av målsägandebiträdesinstitutet och därefter återkomma till riksdagen med ett förslag till erforderlig lagstiftning. Detta innebär att vi ställer oss bakom motion Ju207 i denna del.

18. Brottsofferstatus till barn som bevittnar våld inom familjen, punkt 23 (m, fp, kd, c)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Ragnwi Marcelind (kd), Jeppe Johnsson (m), Torkild Strandberg (fp), Johan Linander (c) och Hillevi Engström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om brottsofferstatus till barn som bevittnar våld inom familjen. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2003/04:Ju291 yrkande 3, 2003/04:Ju312, 2003/04:Ju349 yrkande 3, 2003/04:Ju444 yrkande 12, 2003/04:Ju458, 2003/04:Ju479 yrkande 22, 2003/04:So504 yrkande 7 och 2003/04:Ub271 yrkande 6.

Ställningstagande

Frågan om barns brottsofferstatus är komplicerad. Den berör centrala begrepp i straffprocessen. Enligt vår mening är frågan också angelägen; det handlar t.ex. om rätten att föra talan om skadestånd i brottmålsprocessen och om rätten

till brottskadeersättning. Enligt vår mening bör frågan snarast utredas. Det får ankomma på regeringen att låta utreda dessa frågor. Detta innebär att vi ställer oss bakom motionerna Ju291, Ju312, Ju349, Ju444, Ju458, Ju479, So504 och Ub271 i nu behandlade delar.

19. Stödcentrum, punkt 24 (m)

av Beatrice Ask (m), Jeppe Johnsson (m) och Hillevi Engström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om stödcentrum. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Ju394 yrkande 1.

Ställningstagande

Den verksamhet med stödcentrum för unga brottsoffer som bedrivs bl.a. i Stockholm framstår som mycket bra och är angelägen. Unga personer som blivit utsatta för brott måste bli tagna på allvar och få hjälp från de rättsvårdande myndigheterna, såväl med att bearbeta det som hänt som att orka medverka i polisutredning och rättegång. Härtill kommer att det samarbete mellan socialtjänst och polis som bedrivs i denna typ av stödverksamhet ger polisen större möjligheter att klara upp begångna brott eftersom de unga målsägandena, med detta stöd, i större utsträckning medverkar i polisutredningen och vid rättegången. En utveckling av liknande verksamhet på andra håll i landet bör uppmuntras. Det bör ankomma på regeringen att vidta åtgärder i den föreslagna riktningen.

Det anförda innebär att vi ställer oss bakom motion Ju394 i nu behandlad del.

20. Straffet för överträdelse av besöksförbud, punkt 25 (m, c)

av Beatrice Ask (m), Jeppe Johnsson (m), Johan Linander (c) och Hillevi Engström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om straffet för överträdelse av besöksförbud. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2003/04:Ju349 yrkande 6, 2003/04:Ju391 yrkande 6 och 2003/04:Ju443 yrkande 16 och avslår motion 2003/04:Ju479 yrkande 26.

Ställningstagande

Vi hänvisar till vad som anförs i betänkande 2002/03:JuU17, reservationerna 7 och 9, om att straffet för överträdelse av besöksförbud skall skärpas. Regeringen bör få i uppdrag att vidta erforderliga åtgärder. Därmed tillstyrker vi bifall till de i detta ärende aktuella motionerna Ju349, Ju391 och Ju443 i nu behandlade delar. Motion Ju479 i nu behandlad del bör däremot avslås av riksdagen.

21. Straffet för överträdelse av besöksförbud, punkt 25 (fp)

av Johan Pehrson (fp) och Torkild Strandberg (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om straffet för överträdelse av besöksförbud. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2003/04:Ju349 yrkande 6 och 2003/04:Ju479 yrkande 26 och avslår motionerna 2003/04:Ju391 yrkande 6 och 2003/04:Ju443 yrkande 16.

Ställningstagande

Vi hänvisar till vad som anförs i betänkande 2002/03:JuU17, reservationerna 8 och 9, om att straffet för överträdelse av besöksförbud bör skärpas. Regeringen bör få i uppdrag att vidta erforderliga åtgärder. Därmed tillstyrker vi bifall till de i detta ärende aktuella motionerna Ju349 och Ju479 i nu behandlade delar. Motionerna Ju391 och Ju443 i nu behandlade delar bör däremot avslås av riksdagen.

22. Elektronisk övervakning av besöksförbud, punkt 26 (m, fp, kd, c)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Ragnwi Marcelind (kd), Jeppe Johnsson (m), Torkild Strandberg (fp), Johan Linander (c) och Hillevi Engström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om elektronisk övervakning av besöksförbud. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2003/04:Ju248, 2003/04:Ju323 yrkandena 1 och 2, 2003/04:Ju349 yrkande 7, 2003/04:Ju391 yrkande 7, 2003/04:Ju428, 2003/04:Ju440, 2003/04:Ju453 yrkande 4 och 2003/04:Ju479 yrkande 28.

Ställningstagande

Vi hänvisar till vad som anförs i betänkande 2002/03:JuU17, reservation 6, om att det bör införas ett system med elektronisk övervakning av besöksförbud. Regeringen bör få i uppdrag att vidta erforderliga åtgärder. Därmed tillstyrker vi bifall till de i detta ärende aktuella motionerna Ju248, Ju323, Ju349, Ju391, Ju428, Ju440, Ju453 och Ju479 i nu behandlade delar.

23. Skydd för kvinnor vid hämtning av egendom i bostaden, punkt 29 (mp)

av Leif Björnlod (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 29 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om skydd för kvinnor vid hämtning av egendom i den gemensamma bostaden. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Ju478 yrkande 6 och bifaller delvis motionerna 2003/04:Ju360 och 2003/04:Ju472.

Ställningstagande

Kvinnor eller män som på grund av hot eller misshandel tvingas lämna den gemensamma bostaden och som på grund av rädsla för våld eller hot om våld inte vågar återvända hem skall ha rätt att hämta sina tillhörigheter med skydd av polis. Regeringen bör få i uppdrag att vidta erforderliga åtgärder.

Detta innebär att vi ställer oss bakom motionerna Ju360, Ju472 och Ju478 i nu behandlade delar.

24. Haverikommission vid dödligt våld, punkt 30 (m, fp)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Jeppe Johnsson (m), Torkild Strandberg (fp) och Hillevi Engström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 30 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om haverikommission vid dödligt våld. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2003/04:Ju317 yrkande 4 och 2003/04:Ju479 yrkande 18.

Ställningstagande

Vi hänvisar till vad som anförs i betänkande 2002/03:JuU11, reservation 4, om att det bör tillsättas en haverikommission vid dödligt våld mot kvinnor. Regeringen bör få i uppdrag att vidta erforderliga åtgärder. Därmed tillstyrker vi bifall till de i detta ärende aktuella motionerna Ju317 och Ju479 i nu behandlade delar.

Särskilda yttranden

1. **Samverkan mellan myndigheter, punkt 2 (v)**

anför:

Det är viktigt att polis, socialtjänst, skola, sjukvård och andra myndigheter som kommer i kontakt med barn som far illa och deras anhöriga samverkar på ett genomtänkt och organiserat sätt. Det finns goda exempel på väl fungerande samverkan på flera olika håll i Sverige, men det finns också exempel på att denna samverkan inte alls fungerar som den borde. Det är därför tillfredsställande att det under senare tid vidtagits åtgärder för att förbättra samverkan mellan myndigheter på detta område.

2. **Misshandel av invandrarkvinnor, punkt 8 (mp)**

Leif Björnlod (mp) anför:

En del svenska män verkar sätta i system att utnyttja kvinnor från andra länder. Det finns t.ex. män som upprepade gånger gift sig med utländska kvinnor, misshandlat dem och därefter slängt ut dem. Dessa kvinnor är särskilt utsatta eftersom de sällan har någon att vända sig till. De behärskar ofta inte det svenska språket, de har inget jobb och de saknar informella strukturer att söka stöd i. De män som begår sådana gärningar måste dömas inte bara för den enskilda misshandeln utan för systematiken och den upprepade brottsligheten.

3. **Riskbedömning vid partnervåld, punkt 9 (m, fp, c)**

Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Jeppe Johnsson (m), Torkild Strandberg (fp), Johan Linander (c) och Hillevi Engström (m) anför:

Genom att använda och utveckla metoder för riskbedömning kan polisen förhindra en stor del av våldsbrotten. Det rör sig främst om mäns våld mot sin kvinnliga partner men även om annat upprepat våld mot en partner. Denna typ av våld blir ofta allt grövre med tiden och det är viktigt att så tidigt som möjligt sätta in preventiva åtgärder. Det är därför viktigt att de metoder för riskbedömning som finns, t.ex. den s.k. SARA-metoden, omedelbart får spridning och börjar användas inom hela polisorganisationen.

4. **Polisens rutiner vid besöksförbud, punkt 10 (mp)**

Leif Björnlod (mp) anför:

Det är viktigt att varje polismyndighet har tydliga rutiner för vilka åtgärder som skall vidtas när ett beslut om besöksförbud fattats. Det kan t.ex. röra sig om att besöka den person som besöksförbudet tar sikte på och informera om innebörden av förbudet. Vidare är det en förutsättning för att bestämmelserna om besöksförbud skall fungera på ett tillfredsställande sätt att poliser i olika funktioner har relevant information om utfärdade besöksförbud. Inte minst gäller detta poliser i utryckningsverksamheten. Med bättre dokumentation av besöksförbuden är det lättare att avgöra t.ex. i vad mån en till synes lindrig händelse kan innebära allvarlig fara för en hotad person. En bättre uppföljning av besöksförbuden skulle även bidra till att öka tryggheten för den hotade personen. Det är därför tillfredsställande att Rikspolisstyrelsen fått i uppdrag att utarbeta rutiner och riktlinjer för polisens arbete med ärenden om besöksförbud.

5. Utbildning och kompetens m.m., punkt 16 (m)

Beatrice Ask (m), Jeppe Johnsson (m) och Hillevi Engström (m) anför:

Det är angeläget att all personal inom rättsväsendets myndigheter har en hög kompetens i alla de frågor och företeelser som de som företrädare för myndigheten kommer i kontakt med. Mer behövs göras inom rättsväsendets myndigheter för att höja kompetensen bland personalen, inte minst när det gäller våld mot kvinnor och situationen för invandrarkvinnor.

En höjning av kompetensen inom rättsväsendet ger också förutsättningar för att korta handläggningstiderna i rättskedjan, bl.a. genom bättre praktiska möjligheter till samverkan mellan myndigheterna.

För att höja sakkompetensen inom rättsväsendets olika myndigheter krävs ytterligare resurser. Vid behandlingen av årets budgetproposition föreslog vi att utgiftsramen för rättsväsendet för nästa budgetår skulle höjas. Detta hade gett utrymme för kraftfulla kompetenshöjande åtgärder bl.a. vad gäller våld mot kvinnor och situationen för invandrarkvinnor.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2003

2003/04:Ju207 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

Riksdagen beslutar i enlighet med vad som anförs i motionen att en ny bestämmelse av följande lydelse införs i 1 a § lagen (1988:609) om målsägandebitråde: Har efterlevande make, sambo, bröstarvinge, fader, moder eller syskon till någon som dödats genom brott med hänsyn till sina personliga förhållanden eller andra omständigheter behov av ett målsägandebitråde skall ett sådant biträde förordnas när förundersökningen har inletts. För ett förordnande enligt denna paragraf gäller i övrigt samma bestämmelser som för ett målsägandebitråde åt en målsägande.

2003/04:Ju208 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en ny strategi för hur stödet till brottsoffer skall utformas.
2. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring i förundersökningskungörelsen (1947:948) som innebär att brottsoffrens delaktighet i rättsprocessen bör öka i enlighet med vad som anförs i motionen.

2003/04:Ju215 av Ragnwi Marcelind (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att polismyndigheterna utvecklar funktionerna för mottagning av larm så att alla som utsätts för hot enkelt kan larma polis antingen via GPS eller via speciellt kortnummer.

2003/04:Ju248 av Magdalena Andersson m.fl. (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om försök med elektronisk fotboja med GPS.

2003/04:Ju256 av Catharina Elmsäter-Svärd (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att ändra rutinerna för tjänstemän inom rättsväsendet som själva har begått brott.

2003/04:Ju257 av Stefan Hagfeldt (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en starkt ställning för brottsoffer.

2003/04:Ju262 av Rolf Olsson m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en utredning skall ta fram förslag till riktlinjer för samverkan mellan myndigheter och andra som kommer i kontakt med barn som blivit utsatta för brott eller själva begått brott.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Brottsoffermyndigheten skall uppdras att särskilt utreda situationen för äldre och funktionshindrade brottsoffer.

2003/04:Ju267 av Annelie Enochson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inrätta en brottsofferombudsman som bevakar brottsoffrens rättigheter.

2003/04:Ju276 av Hillevi Larsson och Britt-Marie Lindkvist (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vikten av ett ökat fokus på forskning kring männen i fall av våld mot kvinnor.

2003/04:Ju291 av Annelie Enochson (kd):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att barn får brottsofferstatus.

2003/04:Ju305 av Inger René och Marietta de Pourbaix-Lundin (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en utvärdering av brister i lagstiftningen och dess tillämpning med avseende på våld mot kvinnor.

2003/04:Ju312 av Gunilla Tjernberg m.fl. (kd, m, fp, v, c, mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en utredning med inriktning på barns ställning då de bevittnar våld mot närstående.

2003/04:Ju317 av Helena Bargholtz (fp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för att skydda hotade kvinnor och barn.

2003/04:Ju323 av Solveig Hellquist (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett rejält och reellt stöd till brottsoffer samt personer som utsätts för hot, trakasserier och förföljelse genom att förövaren åläggs att bära fotboja eller ha ständig följeslagare.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fotboja och ständig följeslagare för förövaren.

2003/04:Ju326 av Birgitta Carlsson och Jörgen Johansson (båda c):

Riksdagen begär att regeringen lägger fram lagförslag till förbättring av rättskydd för dementa eller psykiskt handikappade personer som inte kan föra sin egen talan när dessa utsatts för någon form av rättsövergrepp.

2003/04:Ju349 av Johan Linander m.fl. (c):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att barn som upplever familjevåld skall ses som brottsoffer.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skärpningar av lagen om besöksförbud.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att besöksförbudet skall kunna kombineras med fotboja.

2003/04:Ju358 av Anneli Särnblad Stoors m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att verka inom EU för att sätta en minimistandard i Europa för rättsligt och psykoterapeutiskt stöd till barn som är offer för brott.

2003/04:Ju360 av Hillevi Larsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att varje misshandlad kvinna som väljer att tillfälligt eller permanent flytta från sin bostad ges laglig möjlighet att få hämta sina och barnens personliga tillhörigheter, i skydd av en av samhället utsedd person.

2003/04:Ju361 av Lena Ek och Johan Linander (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om riskbedömning som metod för att förebygga och förhindra våld mot kvinnor.

2003/04:Ju370 av Beatrice Ask m.fl. (m):

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att stor hänsyn tas till brottsoffret då permissioner beviljas.

2003/04:Ju380 av Gustav Fridolin (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av regler som innebär att för brott dömda poliser förbjuds att arbeta med och handlägga ärenden av den brottstyp domen avser.

2003/04:Ju391 av Beatrice Ask m.fl. (m):

6. Riksdagen beslutar att skärpa straffsatsen för överträdelse av besöksförbud i enlighet med vad som anförs i motionen.

7. Riksdagen beslutar att införa en möjlighet att bevaka den som belagts med besöksförbud medelst elektronisk intensivövervakning i enlighet med vad som anförs i motionen.
9. Riksdagen beslutar att hotade kvinnor i högre utsträckning skall kunna utrustas med larmpaket, skyddad identitet eller livvakt i enlighet med vad som anförs i motionen.

2003/04:Ju393 av Hillevi Larsson (s):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att en psykopatidiagnos bör påverka såväl påföljd för dömda gärningsmän som skyddsprogram för brottsoffer.

2003/04:Ju394 av Beatrice Ask m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om stödcentrum för unga brottsoffer.

2003/04:Ju406 av Lena Ek och Jan Andersson (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en strategi för samordning mellan berörda instanser för att ta ansvar för de berörda i problematiken mäns våld mot kvinnor.

2003/04:Ju409 av Ragnwi Marcelind m.fl. (kd):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att fortsätta arbetet med att utveckla det europeiska samarbetet för bättre brottsofferskydd.

2003/04:Ju428 av Hillevi Larsson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om obligatorisk fotboja.

2003/04:Ju435 av Carina Ohlsson m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att försöken inom polis och rättsväsende med s.k. snabb lagföring av kvinnofridsbrott utreds.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att man bör följa upp hur enskilda myndigheter lever upp till sitt ansvar gällande kvinnofrid.

2003/04:Ju440 av Christer Winbäck (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att personer som döms till besöksförbud och trotsar detta skall använda larmutrustning.

2003/04:Ju443 av Catharina Elmsäter-Svärd m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att brottslingens frihet skall inskränkas, inte den misshandlade kvinnans.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att åtgärder måste vidtas så att sekretessbelagda uppgifter inte läcker ut.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en stödperson till den misshandlade kvinnan.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om forskning.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en myndighet bör få i uppdrag att definiera de fysiska, psykiska och ekonomiska effekterna av misshandel och våldtäkt.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skärpa straffen vid överträdelser av besöksförbud.

2003/04:Ju444 av Johan Pehrson m.fl. (fp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att polisen fullgör sin informationsplikt.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att målsägande får information om hur en rättegång går till.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kriminalvården har en undantagslös skyldighet att informera brottsoffret om den dömdes permissioner.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att personer som behöver skyddade personuppgifter skall få ersättning för eventuella kostnader.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att barn som bevittnar våld i hemmet skall få brottsofferstatus.

2003/04:Ju453 av Ragnwi Marcelind m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bättre och utvecklade hjälpmedel för kvinnor som lever med överfallshot.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utsatta kvinnor skall ha tillgång till trygghetspaket, larm och pepparsprej.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att göra det lagligt för hotade kvinnor att använda pepparsprej i självförsvar.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om elektronisk övervakning i samband med besöksförbud.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av utvärdering av kvinnofridslagen.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att handläggningstiden vid barnmisshandel inte får överskrida tre månader.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om resurser till brottsoffren och verksamhet nära brottsoffren i förhållande till forskningsverksamheten.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att informationsinsatserna till brottsoffret förbättras under polisutredning.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skälig ekonomisk ersättning utbetalas till den som fått ny identitet och ådragit sig omkostnader i samband med identitetsbytet.

2003/04:Ju458 av Birgitta Ahlqvist och Carina Hägg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om barn som bevittnar våld.

2003/04:Ju471 av Kenth Högström och Birgitta Ahlqvist (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skyddet för våldsutsatta och hotade kvinnor måste stärkas.

2003/04:Ju472 av Kenth Högström och Birgitta Ahlqvist (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kvinnor som lämnat sin man på grund av våld eller hot därom skall ges lagstadgat polisiärt skydd vid avhämtning av personliga tillhörigheter från gemensam bostad därest mannen behåller densamma.

2003/04:Ju478 av Mikaela Valtersson m.fl. (mp):

2. Riksdagen begär att regeringen ger Rikspolisstyrelsen i uppdrag att se över och kartlägga polisens rutiner vid besöksförbud.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en utvärdering av de nya bestämmelser som infördes 2003 angående besöksförbud.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om rättsintyg.
5. Riksdagen begär att regeringen ger berörda myndigheter i uppdrag att genomföra en översyn av rutinerna så att inte våldsdömda tjänstemän handlägger eller ansvarar för misshandelsfall.
6. Riksdagen beslutar om ändring så att laglig möjlighet ges till kvinnor att hämta sina och barnens tillhörigheter med skydd av polis.

2003/04:Ju479 av Johan Pehrson m.fl. (fp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om handlingsprogram, samverkan och uppföljning inom samtliga berörda samhällsinstanter gällande fall av våld mot kvinnor i nära relationer.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om beaktande av invandrade våldsutsatta kvinnors särskilda behov av bl.a. information.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om polis och åklagares informationshämtning eller lämning i en och samma uppgiftsbas gällande våld mot kvinnor.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om införandet av hot- och riskbedömningsmodellen "SARA" som standard vid alla landets polismyndigheter.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om kortare handläggningstider hos polis och åklagare samt gällande samverkan mellan dessa myndigheter.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om kvinnans rätt att få uppgifter om när den dömda gärningsmannen släpps ut ur fängelset.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om tillsättande av en "haverikommission" varje gång en kvinna mister livet genom ett brott begånget av en närstående.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om en utvärdering av tillämpningen av brottet grov kvinnofridskränkning samt en skärpning av straffskalan gällande detta brott.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att barn som har bevittnat våld och hot i hemmet skall kunna ses som brottsoffer för psykisk misshandel.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om bestämmelsen i 2 a § förundersökningskungörelsen gällande handläggningstider vid misshandel av barn.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om besöksförbud och att polismyndigheterna måste vidta erforderliga åtgärder vid utfärdade besöksförbud och vid överträdelser av besöksförbud.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att brottsoffrets rätt till rörelsefrihet och trygghet måste väga tyngre än förövarens vid proportionalitetsprincipen i frågan om besöksförbud till den gemensamma bostaden och om särskilt utvidgat besöksförbud.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att straffskalan för överträdelse av besöksförbud bör ändras så att det i normalfallet skall kunna dömas till fängelse.

28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om införandet av försöksverksamhet med intensivövervakning med elektronisk kontroll av gärningsmän som överträtt ett utfärdat besöksförbud.

2003/04:L318 av Mia Franzén m.fl. (fp):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ersättning för kostnader för bl.a. fingerade personuppgifter.

2003/04:So419 av Camilla Sköld Jansson m.fl. (v):

7. Riksdagen begär att regeringen ser över hur våld mot invandrade kvinnor bestraffas i enlighet med vad som anförs i motionen.
8. Riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning för att utveckla en modell för och genomföra en nationell kostnadsberäkning av mäns våld mot kvinnor och barn.

2003/04:So496 av Carina Ohlsson och Hans Hoff (båda s):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att rutiner för anmälan och samverkan kring barn som far illa skall upprättas hos polisen.

2003/04:So498 av Viviann Gerdin och Birgitta Sellén (båda c):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en misshandlad kvinna med lagens hjälp disponerar bostaden och därmed kan låsa gärningsmannen ute.

2003/04:So504 av Marita Aronson m.fl. (fp):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att barn som bevittnar våld i hemmet skall få brottsofferstatus.

2003/04:Ub271 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp):

4. Riksdagen beslutar om ändring i lagstiftningen och inför en tidsfrist vid barnmisshandelsmål.
6. Riksdagen beslutar om att i kretsen som är att anse som målsägande skall ingå barn som bevittnat familjerelaterat våld.

2003/04:Ub394 av Viviann Gerdin m.fl. (c, fp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökade insatser för att skydda hotade och misshandlade flickor och kvinnor och särskilt beakta invandrarkvinnornas situation.